

MINDENNAPI BIZTONSÁG

KÉZIKÖNYV

MEGELŐZŐ VÉDELMI AJÁNLÁSOK

TERRORELHÁRÍTÁSI KÖZPONT

MINDENNAPI BIZTONSÁG
KÉZIKÖNYV
MEGELŐZŐ VÉDELMI AJÁNLÁSOK

TERRORELHÁRÍTÁSI KÖZPONT

BUDAPEST, 2019

TERRORELHÁRÍTÁSI KÖZPONT

**KÉSZÜLT „A TERRORIZMUS ELLENI KÜZDELEM ÉRDEKÉBEN A ZSÚFOLT HELYEK ÉS
KÖNNYŰ CÉLPONTOK VÉDELME T SZOLGÁLÓ MÓDSZEREK KIDOLGOZÁSA, PROTOKOLL
BEVEZETÉSE” CÍMŰ BBA-5.1.5.-2015-00001 SZÁMÚ BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP PÁLYÁZAT
FINANSZÍROZÁSÁBAN.**

SZERKESZTETTE: JASENSZKY NÁNDOR TEK TKO
A KIADÁSÉRT FELEL: TERRORELHÁRÍTÁSI KÖZPONT
E-MAIL: TEK@TEK.GOV.HU

ISBN: 978-615-00-5650-0

JELLEN KIADVÁNY A TEK SZERZŐI JOGI OLTALMA ALATT ÁLL.

„HABENT SUA FATA LIBELLI”

„A KÖNYVEKNEK IS MEGVAN A MAGUK SORSA.”

TERENTIANUS MAURUS

TARTALOM

Tartalom	5
Előszó	6
I. A modernkori terrorizmus és célpontjai	7
II. KÉZIKÖNYV	15
II.1. Zárt rendezvények, helyek	15
II.2. Nyílt helyek, rendezvények	26
II.3. Oktatási intézmények.....	35
III. BIZTONSÁGTUDATOSSÁG.....	52
IV. MELLÉKLETEK.....	56

ELŐSZÓ

Tisztelt Olvasó!

2015. január 7-én valami megváltozott Európában a Charlie Hebdo satirikus hetilap elleni támadást követően. A 2015-ös párizsi terrortámadás-sorozat alapjaiban átformálta a kontinens biztonsági viszonyait. A terrrorszervezetek aktivitása, a támadások gyakorisága, az elkövetői magatartások változása, a magányos elkövetők nagyobb számú megjelenése más típusú rendvédelmi válaszokat igényelt. A támadók, a véghezvitt cselekmények körülményei, a támadott létesítmények és rendezvények egyértelműen jelzik, hogy fokozni kell a párbeszédet a társadalommal, és törekedni kell az állampolgári biztonságtudatosság kialakítására, gondozására.

A kiadvánnyal elsősorban azoknak kívánunk segítséget nyújtani, akiknek a nemzetközi tapasztalatok alapján nagyobb a kitétségük, ezért nagyobb eséllyel kerülhetnek kapcsolatba terrorcselekménnyel és azok elkövetőivel. Munkatársaim összegyűjtötték azokat a külföldi és hazai tapasztalatokat, ajánlásokat, melyek alkalmazása segíthet a megelőzésben, az esetleges helyzetek kezelésében, szélsőséges esetben a túlélésben.

Természetesen nem vagyunk birtokában a minden rendkívüli helyzetben maximális biztonságot jelentő megoldásoknak, de hiszem, hogy a javaslatainkkal a meglévő, vagy a kialakításra váró biztonsági rendszerek hatékonyabbá tudnak válni.

A kiadványon túl ajánlom megtisztelő figyelmükbe a személyes együttműködés mindenkori lehetőségét a Terrorelhárítási Központ munkatársaival.

Budapest, 2019. június

Hajdu János r. vezérőrnagy
a Terrorelhárítási Központ főigazgatója

I. A MODERNKORI TERRORIZMUS ÉS CÉLPONTJAI

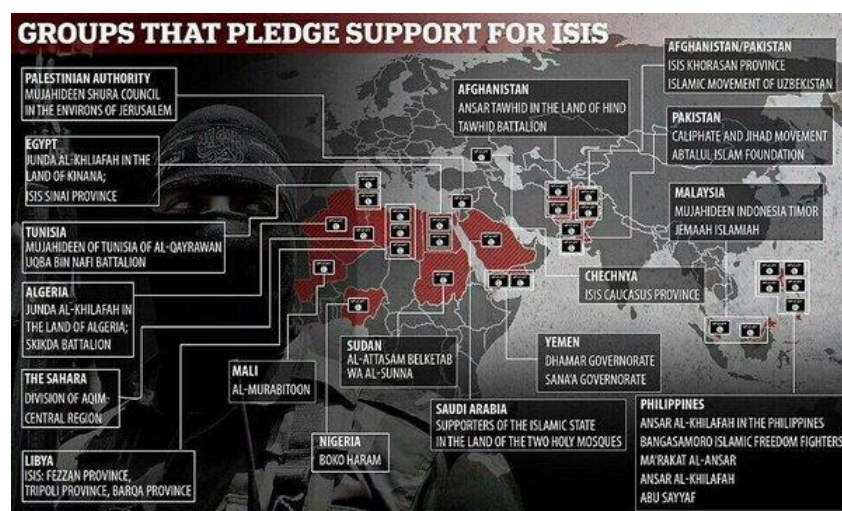
I.1. A TERRORIZMUS FEJLŐDÉSE

Az 1970-es években a terrorizmus nemzetközi jelenséggé vált. A müncheni olimpián, 1972. szeptember 5-én, a Fekete Szeptember terrorszervezet támadása az izraeli olimpiai csapat ellen életre hívta az önálló terrorellenes küzdelem intézményét. 1990 előtt a terrorszervezetek főleg állami, vagy katonai célpontok ellen intéztek fenyegetéseket vagy támadásokat, amelyek célja jól definiált követeléseik érvényesítése volt.

A Szovjetunió felbomlásával megszűnt a bipoláris világ, új hatalmi pólusok alakultak. A korábbi kapitalista és szocialista blokkok közti ellentétet felváltotta a nyugati és az iszlám kultúra szembenállása.

Az új nemzetközi politikai folyamatokhoz igazodtak a terrorszervezetek is. Átalakult a szervezeti struktúrájuk, az elkövetés módja, formája és a célpontok köre. 2001. szeptember 11-én, az Egyesült Államok ellen az al-Kaida által elkövetett terrortámadás során 2976 amerikai állampolgár vesztette életét és közel hatezren sebesültek meg. A terrorizmus célpontjainak köre kibővült, előtérbe kerültek az úgynevezett puha célpontok, azok a gyengén védett, vagy nehezebben védhető helyek, ahol nagyszámú tömeg jelenlétére lehet számítani és egy esetleges támadás jelentős médiafigyelmet válthat ki.

Az Iszlám Állam megjelenése és 2006 utáni tevékenysége új szintre emelte a terrorszervezetek működési modelljeit. Létrejött a korábban ismeretlen pókháló típusú szervezeti felépítés és megjelentek a hozzá kapcsolódó elkövetési modellek.

1. Az Iszlám Államot támogató csoportok¹

¹ Forrás: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3344717/The-rapid-rise-death-cult-ISIS-jihadi-extremists-extending-reach-recruiting-terror-groups-jungles-South-East-Asia-forming-sleeper-cells-Africa.html>

Az Iszlám Állam alapvetően eltért az addig ismert terrorszervezetektől, mivel azoknak nem volt önálló földrajzi területe, infrastruktúrája és államisága. Az Iszlám Állam egyedül gyakorolt kizárólagos hatalmat területe felett, oktatási rendszert, médiahálózatot, közigazgatási- és szociális ellátó hálót működtetett.

2. A Bataclan elleni támadás ²

AZ ÚJ TÍPUSÚ ELKÖVETÉSI FORMÁK ÉS JELLEMZŐIK

A média ilyen és ehhez hasonló felkiáltásokkal számolt be a 2016-os európai terrortámadásokról: „Ünneplő tömegbe hajtott egy kamion, rengetegen meghaltak” (2016. július 14. Nizza), vagy „Kamion hajtott a karácsonyi vásárba Berlinben, kilenc halott” (2016. december 19. Berlin). Mindkét esetben lopott gépjárművet használt az elkövető, amelynek „bekerülési költsége” szinte nulla. A 2001 és 2017 között elkövetett terrorcselekmények „bekerülési költségét” vizsgálva az alábbiakat tapasztaljuk.

A CIA számításai szerint a 2001. szeptember 11-i terrorcselekmény-sorozat előkészítése és végrehajtása körülbelül 500 ezer dollárba került. Ez nagyjából 150 millió forintnak felelt meg. A 2004. március 11-én, Madridban elkövetett támadásnál hozzávetőleg 10 ezer eurónak (kb. 3 millió forint) megfelelő ipari robbanóanyagot használtak fel. A 2015. november 13-án Párizsban elkövetett terrortámadás-sorozat már csak 3-5 ezer euróba (kb. 900 ezer -1.5 millió forint) került. A tervezés, az előkészítés és a kivitelezés korábban jelentős anyagi költséggel

² Forrás: <https://www.snopes.com/fact-check/france-covered-up-bataclan-victims/>

járt, melyek során a terrrorszervezetek könnyebben kerülhettek a felderítő szervek látókörébe. Ezzel szemben napjainkban megfigyelhető a kiadások csökkentésére való kifejezett törekvés, amely nagymértékben megnehezíti a rendvédelmi szervek munkáját. Az egyre többféle és többszintű biztonsági rendszerek kiépítése, rendszabályok, protokollok bevezetése érezhető hatással van az elkövetői oldalon igénybe vehető eszköztárra.

Izraelben, az elmúlt években egyre gyakoribbá váltak a nyílt helyeken (pl.: buszmegállóknak, pályaudvarokon) késsel elkövetett támadások. Jól látható, hogy nem a hatékonyságra való törekvés, hanem az egyszerűség és elérhetőség a fontos az elkövetők számára. Az izraeli rendészeti szolgálatok híresek a felderítési területen végzett tevékenységükről, így az ellenőrzés szigorodásával egyenes arányban szűkült a terroristák mozgásterét.

Megjelentek a paralel támadások, melyek célja egy időben és több helyszínen minél nagyobb áldozatszám elérése. A paralel támadások jelentős terhet rónak a rendvédelmi és az első reagáló szervekre is. A paralel támadások alternatív formája a másodlagos támadás, amely során az első támadást követően újabb, időben eltoltt támadásra kerül sor annak érdekében, hogy tovább növeljék az első reagáló erők leterheltségét, vagy akár maguk az első reagáló erők váljanak célponttá. Olyan célpontokat választanak, ahol emberek nagy számban vannak jelen és válogatás nélkül ölnék, ezzel próbálva maximalizálni az áldozatok számát.

Jellemzővé vált a „hibrid támadás”, amely során például egy fegyveres támadást robbantásos öngyilkos merénylet követ. Az elkövetők az esetek többségében nem akarnak elmenekülni, egyéni motivációjuk hátterében a mártírhalál áll. Napjaink terrorizmusa nem az ideológiai vagy bármely más követelésekről szól, hanem a halottak számának maximalizálásáról és a félelemkeltésről.

Összehasonlításképpen két példa, amely bemutatja a különbséget napjaink terrorcselekményei és a múlt eseményei között:

1972.05.19. Hamburg,
Németország
Axel Springer székház³
17 sérült

2016.03.22. Brüsszel,
Belgium
repülőtér, metró⁴
21 halálos áldozat, több száz sérült

A Vörös Hadsereg Frakció terrorszervezet a robbantás előtt két alkalommal is telefonált az Axel Springer székházba, hogy az épületben bombát helyeztek el. Nem vették komolyan a bejelentést, a robbanás bekövetkezett. Halálos áldozat nem volt.

A kétszeri telefonos figyelmeztetés rávilágít arra, hogy **a támadásnak figyelemfelhívó jellege volt, fő célja nem az áldozatok számának maximalizálása volt.**

Az Iszlám Állam vállalta magára az elkövetést, előzetes bejelentés nem volt.

Három bombát helyeztek el, melyeket a repeszhatás növelése érdekében állati tetemekkel és repeszdarabokkal töltöttek meg. **A minden előjel nélküli támadás fő célja a félelemkeltés és az áldozatszám maximalizálása volt.**

A modern kori terrorizmus másik példája a **2016. július 14-i, nizzai terrortámadás**. A tunéziai származású, nizzai Mohamed Lahouaiej Bouhlel, egy lopott teherautóval az ünneplő tömegbe hajtott a tengerparti Promenade des Anglais sétányon. Bouhlel ugyan a rendőrség látókörébe került kisebb bűncselekmények miatt, de nem tartozott a radikálisként nyilvántartott

³ Forrás: Getty - <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/bomb-attack-of-the-axel-springer-publishing-house-in-news-photo/540686257>

⁴ Forrás: <https://www.thewrap.com/brussels-terrorist-attacks-bloody-aftermath-captured-on-social-media-warning-graphic-images/>

személyek körébe. Tettének semmilyen gyanús előjele nem volt: nem sokkal korábban szerzett jogosítványt nehézgépjárműre, teherautót bérelt, a merényletet megelőző napokban többször bejárta az útvonalat. A francia nemzeti ünnepen, 22:45-kor, a tűzijáték után hazafelé tartó tömegbe hajtott a bérelt teherautóval. Közel két kilométert tett meg, miközben pisztollyal lőtt az őt megállítani próbáló rendőrökre. A merényletben 86 fő vesztette életét és további 307 ember sebesült meg.

3. Nizza - Promenade des Anglais⁵

A nizzai támadás által világossá vált, hogy egyetlen magányosan radikalizálódó személy felfoghatatlan méretű pusztítást képes okozni szinte minden előjel nélkül, pár perc leforgása alatt és a rendvédelmi és felderítő szervek gyakorlatilag tehetetlenek az ehhez hasonló helyzetekben.

⁵ Forrás: PiNews - <http://www.pi-news.net/2016/07/nizza-terroranschlag-mindestens-75-tote/>

I.2. KIEMELT CÉLPONTOK: PUHA CÉLPONTOK ÉS ZSÚFOLT HELYEK

A terrortámadások elkövetési módozatai és célpontjai egyaránt megváltoztak az elmúlt években mind Európában, mind a világ többi pontján. A korábban politikai indíttatású, jól körülhatárolható célpontok ellen, ismert módszerekkel és eszközökkel elkövetett támadásokat felváltották a nyugat alapértékeit célzó terrorcselekmények. A helyszínek és időpontok kiszámíthatatlanok, a célpontok körét nem válogatják meg, az elkövetők jellemzően az Iszlám Állam terrorszervet tagjai, illetve követői. Az előkészületi cselekmények sokkal nehezebben felderíthetőek, így a nyugati társadalmak védtelenebbek és felkészületlenebbek a támadásokkal szemben.

Az új célpontokat összefoglaló néven puha célpontoknak nevezzük, amelynek egységes definíciója nincs. A puha célpontok közös jellemzője a lakosság nagyszámú jelenléte, olyan zárt, vagy nyitott térben, ahol a biztonsági protokollok puhábbak, kevésbé strukturáltak. Ilyen puha célpontok például az oktatási intézmények, a szórakozóhelyek (mozik, színházak, könnyű- és komolyzenei koncertek, stb.), a bevásárlóközpontok, a szálloda- és a vendéglátóhelyek, az egészségügyi intézmények, a turista látványosságok, a nevezetességek, valamint a közlekedési csomópontok. Az előzőekben felsorolt helyeken nincsenek olyan szigorú, kötelezően előírt, illetve jogszabályban meghatározott biztonsági előírások, mint például a létfontosságú rendszerek és létesítmények esetében.

A biztonság növelése érdekében fő cél a biztonsági és a védelmi faktor hangsúlyozása, illetve a veszélyek felismerése, azok megelőzése, az előzetes kockázatelemzés fontosságának nyomatékosítása. Az előzőekre tekintettel ajánlott a különféle terrortámadási módozatokat alapul véve a fennálló sérülékenységet azonosítani, majd annak megszüntetésére, illetve minimalizálására megoldásokat találni, azokat pedig rendszeres időközönként felülvizsgálni és szükség esetén módosítani.

A standardizálható védelmi megoldások szempontjából a puha célpontokat három fő csoportra osztottuk:

1. zárt helyek,
2. nyílt helyszínek,
3. oktatási szektor, ami kiemelt jelentősége és speciális jellege miatt képvisel külön kategóriát.

A puha célpontok csoportosítását nehezíti, hogy az azonos csoportba sorolt elemek – objektumok, események, rendezvények – számos paraméter tekintetében eltérnek egymástól. Ugyanakkor egy viszonylag egységes terrorszempontú védelmi intézkedési terv jó kiindulási alapként szolgálhat, melyet az egyedi sajátosságok mentén szükséges kiegészíteni.

Száz százalékos biztonság nincs. Ennek ellenére a terrortámadások bekövetkezésének lehetősége a kevésbé védett puha célpontok ellen is a megfelelő megelőző-védelmi intézkedések számbavételével és szükség szerinti bevezetésével/alkalmazásával csökkenthető. A védelmi intézkedések bevezetéséig, illetve végrehajtásáig vezető út hosszú és körültekintő tevékenységet igényel. Ez elsősorban kockázatelemzési és értékelési szakmai feladat, melyhez elengedhetetlen a terrorelhárítási, rendészeti és rendvédelmi szakemberek, kormányzati szereplők, a biztonsági szektor és a magánszektor képviselőinek együttműködése, valamint a felkészülésre és védelemre fordítható anyagi erőforrások biztosítása.

Nagy kihívást jelent megtalálni az egyensúlyt a szabadság és a szabadságjogok korlátozása között, ami a biztonság érdekében szükséges az alapvetően felhőtlenül szórakozni, szurkolni, sportolni, pihenni, gyógyulni, kikapcsolódni, vagy akár tanulni vágyó tömeg terhére. Tény, hogy az állampolgárok célja a szabad mozgás, a szabad akaratukból való cselekvés, illetve a felhőtlen szórakozás. Mindezek mellett elengedhetetlen a biztonsági helyzetben bekövetkezett változások miatti szigorúbb biztonsági intézkedések megtétele. A 2015 utáni terrortámadások következtében az állampolgárok korlátozásokkal szembeni fenntartásai enyhültek, növekedett a szigorúbb biztonsági elvárások elfogadásának mértéke. Egy esetlegesen bekövetkező rendkívüli esemény – különösképpen egy terrorcselekmény – vonatkozásában nem mindegy, hogy a biztonság és a rend fenntartásában érdekelt szervek, szervezetek mellett a helyszínen tartózkodó tömeg mennyire felkészült, mennyire képes reflexszerű választ adni olyan történésekre, amelyek nem megszokottak és hétköznapiak. A megfelelő szintű megelőző-védelem egy támadás esetén jelentős mértékben javítja a túlélési esélyeket és segíti a károk minimalizálását az elsődlegesen reagáló rendvédelmi szerv és a Terrorelhárítási Központ műveleti egységeinek kéréséig. A kockázatok csökkentése érdekében elengedhetetlen a megfelelő biztonsági intézkedések megtétele, amelyek célja a közvetlen támadás megelőzése, illetve az esetleges halálesetek, személyi sérülések számának és a károknak minimálisra csökkentése.

Annak érdekében, hogy a puha célpontok védelmére a lehető leghatékonyabban tudjunk felkészülni, egyedi kockázatértékelés szükséges. Ennek alapján állandó, vagy mobil védelmi erők és eszközök számba vétele és alkalmazása javasolt.

A következőkben a puha célpontokat sérülékenységük szerint csoportosítjuk, illetve nemzetközi kitekintést teszünk az azonos csoportba tartozó célpontok ellen elkövetett terrortámadások tekintetében. Ennek célja, hogy a bekövetkezett támadásokat vizsgálva rálátásunk legyen arra, melyek azok az ismérvek, amelyek a puha célpontok sérülékenységét növelik. Megelőző-védelmi szemlélettel és a fizikai védelmi eszközök alkalmazásával csökkenthető a támadás bekövetkezésének valószínűsége, illetve a káresemények súlyossága, az áldozatok száma, illetve növelhetőek a túlélési esélyek, valamint a reagálás hatékonysága. Felsorolás jelleggel a csoportosítás végén található segéd táblázat iránymutatást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy egy puha célpontnak milyen jellemzőit, tulajdonságait szükséges és érdemes megvizsgálni védelmi szempontból. Mindezeket értékelve képesek lehetünk olyan vészhelyzeti terv elkészítésére, amely rövid, közép és hosszú távon támogatja a puha célpontok védelmét, csökkentve ily módon a lakosság félelemérzetét, növelve a szubjektív biztonságérzetüket. További cél, hogy ráirányítsuk a figyelmet a kockázatazonosítási segéd táblázat hasznosságára (IV.1. melléklet). Ennek segítségével például az azonosított terrortámadási módokhoz igazodva – a célpont adott jellemzője szerint – a meglévő védelmi intézkedések fenntartására, fokozására vagy csökkentésére, valamint a hiányzó intézkedések foganatosítására, eszközök beszerzésére tehető javaslat. Ez alapján előre tervezhető, terror szempontú védelmi beruházás építhető be a költségtervezés során, valamint további intézkedések is figyelembe vehetőek a védelmi terv kidolgozásánál.

A puha célpontok védelmi intézkedéseinek, protokolljainak kidolgozása során fontos szempont az arányosság és lépcsőzetesség. Az eltúlzott intézkedések csökkentik a szubjektív biztonságérzetet, fokozzák a stresszt, hosszabb távú fenntartásuk pedig akár ellentétes hatást válthat ki. Éppen ezért a tulajdonosok, illetve üzemeltetők részéről az egyik legfontosabb feladat, hogy a háttérben kialakítsák azokat a mechanizmusokat, amelyek lehetőséget biztosítanak a látogatók és az épület, objektum, helyszín, útvonal, stb. megelőző védelmére, a gyanús személyek vagy tárgyak, illetve előkészületek kiszűrésére.

További prioritás a felelősségi szintek megállapítása a biztonsági intézkedési tervekben, hogy krízishelyzet vagy egy esetleges támadás során életbe tudják léptetni azokat a protokollokat, amelyek fokozzák a személyek biztonságát, illetve minimálisra csökkentik az áldozatok számát és a környezeti károk mértékét. A fentiekben túl figyelmet kell fordítani valamennyi érintett személy felkészítésére és az ajánlott viselkedésformák ismertetésére.

II. KÉZIKÖNYV

II.1. ZÁRT RENDEZVÉNYEK, HELYEK

2015 után gyakorivá váltak az olyan terrortámadások, amelyek célpontjai jellemzően a nagyszámú résztvevőt vonzó tömeg-, sport-, és egyéb rendezvények, illetve szórakozóhelyek, mozik, színházak, koncertek, kiállítások, bevásárlóközpontok, és azok külső környezete.

A felsorolásban szereplő helyszínek és események közös jellemzője, hogy emberek olyan jól körülhatárolható épületben, épületegyüttesben vagy helyszínen tartózkodnak, ahova a belépés és bent tartózkodás bizonyos mértékben szabályozható és kontrollálható. A továbbiakban ezeket zárt rendezvényeknek és helyeknek nevezzük.

A terrorista cselekmények egyre gyakrabban történnek tömegrendezvényeken, nyilvános helyeken, ott ahol a nagyközönség hétköznapi önvédelmi reflexei kevésbé működnek. A világ minden tájáról érkező résztvevők tömege is növeli a veszélyeztetettséget. Az ilyen eseményen, helyszínen végrehajtott támadás tipikusan azon esetek közé tartozik, amely nagy médiavisszhangra tarthat számot és rávilágít arra, hogy az egyén bárhol áldozattá válhat, így jelentős mértékben rombolja a lakosság általános biztonságérzetét.

A zárt rendezvények és helyek védelmének kialakításakor kiemelkedően fontos a rendezvényszervezők és biztonsági vezetők konstruktív, előremutató szemlélete, a megelőző intézkedések megtétele és a résztvevők megfelelő tájékoztatása. Fontos, hogy egy kialakult veszélyhelyzetben a lehető legnagyobb mértékben növeljük a jelenlévők túlélési esélyeit.

Az alábbiakban a 2001 után történt, több emberéletet követelő terrortámadásokat soroljuk fel, amelyek zárt rendezvényen és helyen, illetve azok közvetlen környezetében történtek:

- *2002. március 9. Izrael, Jeruzsálem, Café Moment kávézóba belépve egy öngyilkos merénylő robbantotta fel a ruhája alatt lévő szerkezetet;*
- *2002. május 1. Spanyolország, Madrid, az E.T.A., baszk szeparatista csoport autóba rejtett bombát robbantott a Santiago Bernabeu futball stadion mellett, 16 fő megsebesült. A robbanás négy órával egy tömegeket vonzó futballmeccs előtt történt, közel a metró állomáshoz;*

- 2003. február 7. Bogota, night club épületén belüli parkolójában robbantottak fel egy robbanószerrel együtt leparkolt járművet;
- 2006. április 17. Izrael, Tel-Aviv, étterem bejáratánál hozta működésbe a robbanószerkezetét egy öngyilkos merénylő, amikor a biztonsági őrök készültek a csomagjának átvizsgálására;
- 2010. január 1. Pakisztán, röplabda meccsen öngyilkos merénylő robbanóanyaggal megrakott gépjárművel a közönségbe hajtott. Legalább 105 ember meghalt és több mint 100 fő megsebesült, többen súlyosan;
- 2012. július 20. USA, Denver – Aurora mozi éjszakai vetítésén egy férfi könnygázgránátot robbantott, majd több lőfegyverből lövöldözött a nézőkre;
- 2013. április 18. Irak, Bagdad, Amiriyah, kávézóban egy öngyilkos merénylő robbantotta fel a rajta lévő robbanóövet;
- 2015. november 13. Franciaország, Párizs, Bataclan koncertteremben – egy összehangolt párizsi terrorcselekmény sorozat egyik helyszínéként - három terrorista gépkarabélyokkal lőtt a tömegre, majd túsokat ejtettek;
- 2016. június 12. USA, Orlando – Florida, egy bárban egy férfi gépkarabéllyal és maroklőfegyverrel lövöldözött a vendégekre;
- 2016. december 31. Törökország, Isztambul, egy közkedvelt éjszakai klubban fegyveres lövöldözés;
- 2017. május 22. Egyesült Királyság, Manchester, Ariana Grande koncerten a koncertterem halljában öngyilkos merénylő robbantott a főként tinédzser korú nézők között.

A felsorolás alapján is érzékelhető, hogy a zárt rendezvények és helyek, a zsúfolt terek a terroristák kiemelt célpontjai. Éppen ezért az eddig is alkalmazott biztonsági protokollokat rendszeresen felül kell vizsgálni és hozzáigazítani az újabb kihívásokhoz.

AJÁNLÁSOK ÉS JAVASLATOK ZÁRT HELYSZÍNEK BIZTONSÁGI VEZETŐI, ILLETVE TÖMEG-, SPORT- ÉS EGYÉB PROGRAMOK SZERVEZŐI RÉSZÉRE

Az ajánlások megfogalmazása során figyelembe vettük, hogy az egyes helyszínek, események számos paraméter tekintetében eltérnek egymástól. Ezeket az egyedi, létesítmény specifikus sajátosságokat jelen kiadványban nem vizsgáltuk, ugyanakkor a következő

javaslatok számos hasznos gyakorlati tanácsot nyújthatnak a látogatók, az intézmények és a helyszínek védelme kapcsán.

Vészhelyzeti terv

A hazai ismeretek és a nemzetközi tapasztalatok alapján a terrorcselekmények, illetve a terror jellegű rendkívüli események megelőzésére és kezelésére elsőként egy **vészhelyzeti terv** kidolgozása javasolt.

A hatékony védelem érdekében a vészhelyzeti terv - ami elkülönül a tűz-, és bombariadó tervtől - összefoglalva tartalmazza a terror jellegű rendkívüli események (pl.: fegyveres támadás, bombamerénylet) során alkalmazandó intézkedéseket és protokollokat.

A megelőzés keretében a vészhelyzeti tervnek tartalmaznia kell minden olyan intézkedést és eljárásrendet, amelyeket a biztonsági menedzsment döntése alapján – egy fokozódó fenyegetettség esetén – bevezethetnek. Ilyen lehet például a személyek vagy a gépjárművek beléptetésére és ellenőrzésére vonatkozó szabályok indokolt mértékű szigorítása.

A vészhelyzeti terv végrehajtási szakaszára vonatkozóan – terror jellegű rendkívüli eseményt feltételezve – javasolt a vészhelyzeti kiürítésre és a terület zárására vonatkozó szabályokat, illetve az elsődlegesen szükséges intézkedési protokollokat belefoglalni a tervbe.

A vészhelyzeti tervet rendszeres időközönként felül kell vizsgálni és aktualizálni kell az abban feltüntetett elérhetőségeket, riasztási sorrendet és technikai tartalmakat. Erre felelőst kell kijelölni, aki az ellenőrzéseket határidőre elvégzi és a változtatásokról értesítést küld minden érintettnek.

Gyakorlatok és biztonság tudatosági előadások

A vészhelyzeti terv sikeres és hatékony végrehajtása érdekében a rendszeres gyakorlás létfontosságú, a vészhelyzeti magatartások megismertetése valamennyi érintettel (pl. biztonsági személyzet, kiszolgáló személyzet, önkéntesek, stb.) elengedhetetlen.

A biztonság tudatos gondolkodás elsajátítása érdekében célszerű vészhelyzeti felkészítő előadások (pl.: vészhelyzeti magatartásformák ismerete) megtartása a kiemelt esemény előtti időszakban, illetve közvetlenül a rendezvény előtt a szervezők által kijelölt körnek. Az előadásnak igazodnia kell a tömegrendezvény jellegéhez és a hallgatóság összetételéhez.

A vészhelyzeti terv nyilvános elemeit javasolt oktatni az intézménnyel, rendezvénnyel kapcsolatban álló valamennyi szolgáltató számára is. Az elméleti ismeretek átadása egy esetleges terror jellegű támadás esetén jelentős mértékben javítja a túlélési esélyeket.

Résztevők tájékoztatása

A résztvevők számára javasolt tájékoztató szórólapok, molinók kihelyezése jól látható helyekre. (IV.4. sz. melléklet) A rövid, piktogramokkal ábrázolt „Mit tegyek?” és „Hogyan tegyem?” jellegű információk hasznos és gyakorlati ismereteket nyújthatnak vészhelyzet esetére és növelik a szubjektív biztonságérzetet. Ajánlott rövid, ismertető animációs filmek elkészítése, amelyek a rendezvényen található kivetítőkön futtathatóak.

A veszélyhelyzetben alkalmazandó viselkedési formákról készült, piktogramokkal ábrázolt összefoglalók megjeleníthetők nyomtatva a belépőjegyek hátoldalán, vagy az elektronikus jegyekhez csatolva.

A külső határok fizikai védelme

Az épületkomplexum külső határainak védelme érdekében javasolt a gépjárművel elérhető bejutási pontok, a behajtásra alkalmas szabad területek (közterület, közút) elhatárolása (ideiglenes forgalmi rend bevezetése, útakadályok – pl.: díszkorlát, New Jersey betonelemek – telepítése, úttorlaszként igénybe vehető járművek készenlétben tartása).

A kamerarendszer

Zárt objektumban javasolt a kamerarendszer folyamatos, a kor kihívásainak megfelelő fejlesztése, illetve az elavult kamerák minőségi cseréje olyan eszközökre, amelyek lehetővé teszik például az arcfelismerést és az optikai, vagy digitális közelítést („zoomolást”). Nyitott helyszíneken (pl.: fesztiválok, szabadtéri koncertek) célszerű kompatibilis mobil kamerarendszerek alkalmazása is.

A fejlesztések fő céljaként a teljes lefedettséget kell kitűzni. Ezáltal minimálisra csökkenthető, hogy a zárt helyen szervezett tömeg-, sport- és egyéb rendezvényhelyszínek bármely pontján egy esetleges terror jellegű támadás előkészületét hajtsák végre. Legyen adott a lehetőség a gyanús személyek mozgásának folyamatos megfigyelésére.

A belső kamerarendszer fejlesztésével együtt szükséges a parkolók és a – létesítmény adottságai alapján kijelölt – külső területek kamera lefedettségének folyamatos fejlesztése és javítása. Célszerű speciális éjjellátó kamerarendszer telepítése is.

A vészhelyzeti tervben javasolt rögzíteni – és a biztonsági személyzet tagjaival begyakoroltatni – azokat a mechanizmusokat, amelyek gyanús jelek észlelése esetén lépnek életbe.

Az informatikai fejlesztések körében törekedni kell arra, hogy a zártláncú kamerarendszer távoli elérését az illetékes rendvédelmi szervek számára elérhetővé tegyék.

Központi riasztó és tájékoztató rendszer kiépítése

A vészhelyzeti terv hatékony végrehajthatósága érdekében – a hely adottságait figyelembe véve – javasolt **központi riasztó és tájékoztató rendszer** kiépítése, illetve az alkalmazásukra vonatkozó protokoll kidolgozása. A rendszer célszerűen rendelkezzen több rejtett, a biztonsági személyzetnél elhelyezett kézi pánik riasztóval, szükség esetén támogatva ezzel a hatékonyabb és gyorsabb reagálást.

Érdemes fix vagy mobil **hangosbeszélő rendszert** telepíteni vagy fenntartani, amelyen keresztül egy esetleges támadás esetén tájékoztatni lehet a veszélyzónában tartózkodókat arról, hogy a rendezvény mely részei biztonságosak, milyen irányban lehet elhagyni a helyszínt, illetve a vészhelyzeti tervben foglaltak szerinti cselekvésre felszólítani, akár automata által generált, többnyelvű, „konzerv” szöveg segítségével.

Informatikai biztonság

Ajánlott a szervezők felé bejövő telefonhívások és e-mailek főbb adatainak rögzítése, ehhez kapcsolódóan „megőrzési protokoll” kidolgozása, hogy szükség esetén a rendvédelmi szervek számára rendelkezésre álljanak.

Az elektronikus üzenetben érkező fenyegetések, illetve egyéb, nem szokványos jelenségek későbbi sikeres felderítése érdekében célszerű a levelezőrendszert archiváló funkcióval ellátni.

Helyiségek zárása, ellenőrzése

A használaton kívüli, illetve a szolgálati helyiségeket javasolt folyamatosan zárva tartani és azt ellenőrizni, hogy az illetéktelen behatolás és bármilyen jogszerűtlen tevékenység kockázatát minimalizáljuk. A zárásra, illetve a rendszeres ellenőrzések igazolására alkalmas lehet például egyszer használatos műanyag vagy fém plombákat használni.

Áruszállítás és a postai küldemények ellenőrzése

A területre érkező teheráru ellenőrzése biztonsági szempontból prioritást élvez. Ugyanakkor az arányosság nem hagyható figyelmen kívül, mivel az indokolatlan mértékű

ellenőrzés nagymértékben lassítaná a szállítás folyamatát. Ennek ellenére javasolt, hogy a vészhelyzeti tervben kerüljön megfogalmazásra egy olyan eljárásrend, amely rendelkezik a szállítmányok átvizsgálásáról megnövekedett biztonsági kockázat idején. Ezt a speciális eljárásrendet is szükséges begyakoroltatni a biztonsági személyzettel.

A postai küldemények átvételi módjára és átvizsgálására javasolt kidolgozni egy postaérkeztetési és postabontási protokollt. Javasolt az érkező küldeményeket elkülönített helyiségben (akár külön épületben) csomagrontgennel átvizsgálni.

Abban az esetben, ha sor kerül postaérkeztetési protokoll kialakítására, ajánlott az alábbi szempontrendszer beépítése a vizsgálati eljárásba. Különösen nagy odafigyelést igényelnek azok a küldemények, amelyek:

- nem várt, nem szokványos eredetű, vagy nem ismert feladótól származnak;
- a címzett fokozottan veszélyeztetettebb másoknál, illetve szakterülete, munkája miatt nagyobb figyelmet érdemel;
- nincs feladó, vagy nem olvasható a küldeményen;
- a címzett nem pontosan, vagy helyesírási hibákkal van feltüntetve;
- nem szokványosak a postai jelzések, bélyegek;
- talpas kartonboríték, vagy párnázott (ütésálló betétes) boríték;
- a küldemény méretéhez/jellegéhez képest annak súlya túl nagy;
- a küldeményen feltüntették, hogy „Saját kezűleg” vagy „Titkos”;
- a küldemény furcsa alakú, vagy aszimmetrikus;
- a küldemény különös, szokatlan szagot áraszt, különös tekintettel a marcipán, a mandula, illetve a fertőtlenítő (hypo) szagra;
- a küldeményen belül újabb csomagolás, a borítékon belül újabb boríték van.

Gyanús csomag

Kiemelt veszélyt jelentenek az elhagyott, felügyelet nélküli csomagok. A gyanús csomag alkalmas pánikkeltésre, ezért azok elhelyezési lehetőségeit minimálisra kell csökkenteni. Ennek hatékony módja a köztéri bútorok, utcabútorok (pl.: padok, szemetesek, konténerek) számának csökkentése, és olyan módú kialakítása (pl.: szemetesek bedobó nyílása méretének csökkentése), illetve elhelyezése (pl.: a kamerák látószögében), amely nem teszi

lehetővé, de legalábbis nehezíti gyanús csomagok elhelyezését. A környezeti rend szabályainak betartása szintén tovább csökkenti annak az esélyét, hogy gyanús csomag elhelyezésére kerülhessen sor a helyszínen.

Abban az esetben, ha gyanús csomag elhelyezését tapasztalják, elsődleges teendő a terület lezárása, és a minél szélesebb körben történő kiürítése. Ezzel párhuzamosan érdemes elkezdni az információgyűjtést. A megtett intézkedések nem helyettesítik a szakszolgálatok tevékenységét, de jelentősen megkönnyítik és gyorsabbá teszik a feltételezett vagy valós veszélyhelyzet elhárítását.

Az információgyűjtés során az alábbi kérdésekre próbáljanak választ találni:

- Megállapítható-e, hogyan került a gyanús csomag a területre?
- Eredeti állapotából kimozdították, vagy hozzányúltak-e?
- Észlelhető-e gyanús zaj, illetve szag a területen?

Szerencsés esetben egy gyanúsnak minősített tárgy ártalmatlan (pl.: valaki gondatlanságból hagyta ott). Nem mellőzhető azonban az adott területen dolgozókat kikérdezni arról, hogy tudnak-e valamit a csomag helyszínre kerüléséről, illetve látták-e azt a személyt, aki elhelyezte. Amennyiben rendelkezésre áll rögzített felvétel az érintett területről, akkor ennek megtekintése szintén segíthet tisztázni a csomag eredetét. Ha megállapítást nyer, hogy olyan személy helyezte el a csomagot, akit ismernek a biztonsági szolgálat tagjai, akkor szükséges, hogy felkeressék és megkérdezzék tőle, hogy miért helyezte oda és mi van a csomagban. A kapott válaszokat megfelelő fenntartásokkal kell kezelni. Ezt a lépést nem szabad kihagyni, mert bár indokolatlan időhúzásnak tűnik, elkerülhető a biztonsági protokoll életbe léptetése.

Abban az esetben, ha ismeretlen személy helyezte el a csomagot, vagy a biztonsági szolgálat tagjai által ismert, de nincs tudomása arról, hogy mi van benne - például azért, mert kényszer hatására cselekedett -, akkor még több információra van szükség a tárgyról.

Ilyen esetben a terminológia már gyanús, esetleg robbanásveszélyes tárgyról beszél. Ekkor a további információkra azért van szükség, hogy a robbanás, fertőzés káros hatásai elleni védekezést a kellő mértékben és hatékonysággal lehessen megoldani. A további, kizárólag vizuális vizsgálat még több hasznos adatot tud szolgáltatni.

Az információgyűjtés következő lépése során távolról, fedezékből meg kell becsülni a csomag:

- elhelyezkedését;
- anyagát;
- méretét;
- felületén látható jelzéseket, jelöléseket.

A fenti adatok megszerzésével a kérkező rendvédelmi szakemberek munkáját is jelentősen fel lehet gyorsítani. Az elhelyezkedés abban játszik szerepet, hogy a csomag esetleges robbanása esetén milyen objektumok, elemek és eszközök sérülése következhet be és ehhez milyen kárelhárítási és kárenyhítési tevékenységre kell előkészülni. Ami rendkívül fontos, hogy a tárgyat lehetőség szerint ne közelítsék meg.

Beléptetés

Az intézmények, szórakozóhelyek, rendezvények szempontjából fontos, hogy az ott dolgozók és a látogatók zökkenőmentesen és különösebb nehézség nélkül juthassanak be a területre.

Az ellenőrzés első lépcsője lehet egy korszerű beléptető és nyilvántartó rendszer kialakítása, valamint a lépcsőzetesség elve alapján mérlegelhető egy olyan időszakosan telepíthető beléptető rendszer (pl.: mágneskapu) beszerzése, amely szükség esetén lehetőséget teremt a belépők gyors átvizsgálására.

A beléptető és nyilvántartó rendszer kiépítése során érdemes olyan jellegű beléptetési és ellenőrzési módszert választani, amely a legnagyobb mértékben zárja ki, hogy illetéktelen személyek bejussanak a területre, akár oly módon is, hogy az arra jogosult személyek beléptetési azonosítóját, vagy ehhez szükséges fizikai eszközét eltulajdonítják, vagy erőszakkal megszerzik. A beléptetésre jogosultak listájának folyamatosan napra késznek kell lennie, kizárva annak a lehetőségét, hogy az intézményből kitiltott személy bejuthasson a területre.

Lehetőség szerint az alkalmanként, munkavégzés céljából belépni szándékozók (pl.: szerelők, külső beszállítók) csak kísérelővel tartózkodjanak az épületben.

A létesítmény, vagy rendezvény jellegétől függően bizonyos csomagok bevitelét meg lehet tiltani.

A biztonsági és a takarító személyzet

A biztonsági személyzet vonatkozásában mind a kiválasztás során, mind az alkalmazás ideje alatt nagy figyelmet kell fordítani mentális állapotuk ellenőrzésére, valamint képzésükre. Kiemelten fontos, hogy amennyiben a vészhelyzeti terv elkészül, azt a biztonsági személyzet minden tagja a rá vonatkozó mélységben megismerje és rendszeresen gyakorolja. Érdemes a megszerzett ismeretek ellenőrzésére belső vizsgarendszert kidolgozni.

A biztonsági személyzet soraiba lehetőség szerint olyan személyek felvétele történjen meg, akik alkalmasak a gyanús tevékenységek/jelenségek kiszűrésére, valamint rendelkeznek bombakutatási/felismerési ismeretekkel. Emellett szükség esetén, amennyiben fokozott biztonsági helyzet lép életbe, fontos, hogy el tudják látni a látogatók beléptetésekor történő személy- és csomagátvizsgálást.

A takarítószemélyzet vonatkozásában érdemes állandó partnerrel szerződni, a megbízhatóság könnyebb garantálása érdekében. Ezáltal biztosítható a munkavállalók fokozottabb ellenőrzése is.

Gyanús tevékenység, gyanús személy kiszűrése

A vészhelyzeti tervben érdemes külön megemlíteni azokat a viselkedésmintákat, amelyek gyanúra adhatnak okot. Abban az esetben, ha a kameraképek, vagy a járőrök látókörébe olyan személy kerül, aki bármilyen okból gyanúsán viselkedik (pl.: ideges; gyanús csomag van nála; sokat szemlélődik; nem az eseményre, hanem a kamerákra és a járőrökre fókuszál; ismétlődve folytatja ezeket a tevékenységeket; stb.), őt előre meghatározott protokoll szerint kell kezelni. A rendvédelmi szervek riasztása mellett kifejezetten fontos lehet a biztonságos távolságból végrehajtott információgyűjtés is. A gyanús személy ruházatának, testalkatának és különös ismertetőjegyeinek feljegyzése és ezen információk rendvédelmi szervek felé történő átadása jelentős mértékben megkönnyíti és hatékonyabbá teszi a felderítési tevékenységet.

Speciális terror jellegű cselekmények

A vészhelyzeti tervben célszerű megemlíteni külön-külön a speciális terror jellegű cselekményeket (pl.: túszhelyzet, öngyilkos merénylő, vegyi és/vagy biológiai támadás stb.) annak érdekében, hogy a biztonsági személyzetnek legyen információja az ilyen esetekben

végrehajtandó intézkedésekről. Ezekben a helyzetekben elsődleges a rendvédelmi szervek értesítése és ezt követően a cselekmény területének lezárása. Különösen fontos, hogy az intézkedést csak az erre kijelölt szakember kezdje meg (pl.: tárgyaló, CBRN - Chemical, Biological, Radiological and Nuclear képesítéssel rendelkező speciális egység, stb.).

Kapcsolattartás a környező intézményekkel

Kiemelten fontos a rendezvény környezetének feltérképezése, illetve a közvetlen közelében található objektumok, események helyszíneinek üzemeltetőivel, biztonsági személyzetével történő kapcsolat kialakítása. Abban az esetben, ha vészhelyzet következik be, hasznos és indokolt ismerni a biztonsági eljárásokat, hogy szükség esetén támogatást nyújthassanak egymásnak, ezzel erősítve a kollektív védelmet.

Kapcsolattartás rendőri szervekkel

A rendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében ajánlott szoros és folyamatos kapcsolat fenntartása a területileg illetékes rendőrkapitánysággal.

Kiemelt rendezvény, vagy védett személy várható megjelenése esetén az együttműködés kötelező jelleggel, már az előkészítés időszakában kibővül a TEK szakembereivel.

Az elsődlegesen reagáló rendvédelmi szervek, illetve a TEK műveleti egységeinek tevékenységét elősegítő intézkedések

Az elsődlegesen reagáló rendvédelmi szerv, illetve a TEK műveleti egységeinek munkáját jelentős mértékben segíti, ha az azonnali intézkedések elrendelésére, illetve döntéshozatalra jogosított személyek listája, illetve a mindenkori szolgálatvezető és a megfelelő hozzáférésekkel (pl.: kódokkal, kulcsokkal, tervrajzokkal) rendelkező személyek elérhetősége rendelkezésre áll. A műveleti egységek munkáját támogatja a kamerarendszer képeinek távolról történő elérését biztosító hitelesített-védett adatkapcsolat kiépítése, lehetőség szerint kameraképek kivetítésére alkalmas műveleti helyiség biztosítása, és az intézmény alaprajzának digitális formában a TEK számára történő átadása. A vészhelyzeti tervben az adott cselekmény típusához igazított kiürítési mechanizmus elindítása szintén hozzájárul a műveleti egységek munkájának megkönnyítéséhez.

Ajánlott külső hivatkozások

HM Government: *Crowded places: the planning system and counter-terrorism*

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/375208/Crowded_Places-Planning_System-Jan_2012.pdf

NaCTSO: *Crowded Places Guidance*

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/701910/170614_crowded-places-guidance_v1a.pdf

II.2. NYÍLT HELYEK, RENDEZVÉNYEK

2015 után gyakorivá váltak az olyan puha célpontok ellen megkísérelt, illetve sikerrel végrehajtott terrortámadások, amelyek célpontjai jellemzően a nagyszámú résztvevőt vonzó nyílt tömeg-, sport-, szórakozási és egyéb rendezvények, koncertek, fesztiválok. A felsorolásban szereplő helyszínek és rendezvények közös jellemzője, hogy a terület fizikai korlátokkal általában nem konkrétan körülhatárolt, a belépés és ott tartózkodás kis mértékben, vagy egyáltalán nem szabályozható. A továbbiakban ezeket nyílt helyszíneknek és rendezvényeknek nevezzük.

Magyarországon az ország méretéhez és a lakosság számához viszonyítva éves viszonylatban nagy számban rendeznek nemzetközi résztvevői kört is vonzó nyílt tömegrendezvényt (pl.: a városi, vagy a regionális, turisztikai szempontból kiemelt helyszíneken tartott futóversenyek, kerékpártúrák, gyalogtúrák, különböző technikai sportok, vagy a nagy nemzetközi sikernek örvendő virágkarnevál). A világ minden tájáról érkező résztvevők, vendégek és szurkolók tömege is növeli a veszélyeztetettséget. Erre való tekintettel szükséges és indokolt az ilyen jellegű események biztonsági kockázatának és felkészültségének folyamatos elemzése és felülvizsgálata.

Az alábbiakban a 2010 után történt, több emberéletet követelő terrortámadásokat soroljuk fel, amelyek nyílt rendezvényen és helyen, illetve azok közvetlen környezetében történtek:

- *2011. július 22. Norvégia, Utoya sziget, nyári táborban táborozó tömegek ellen magányos fegyveres elkövető mérsárlása. A halálos áldozatok száma 77 fő;*
- *2013. április 15. USA, Boston, Boston Maraton futóverseny résztvevői és nézői ellen elkövetett két robbantásos merénylet. Hárman életüket veszítették és legalább 144 személy szenvedett sérüléseket;*
- *2015. november 13. Franciaország, Párizs, Stade de France futball stadionnál elkövetett öngyilkos robbantásos merénylet;*
- *2016. július 14. Franciaország, Nizza, a nizzai promenádon a nemzeti ünnep alkalmából tartott nyilvános rendezvényen öngyilkos merénylő lopott kamionnal a tömegbe hajtott;*
- *2016. december 19. Németország, Berlin, az elkövető a karácsonyi vásár területére hajtott lopott gépjárművel.*
- *2017. október 1. Las Vegas, egy férfi egy kaszinóhotel 32. emeletéről tüzet nyitott a fesztiválózó tömegre. A támadásban 50 ember meghalt, további 406 megsérült.*

A felsorolás alapján is érzékelhető, hogy a nyílt rendezvények és helyek, a zsúfolt terek a terroristák kiemelt célpontjai. Éppen ezért az eddig is alkalmazott biztonsági protokollokat rendszeresen felül kell vizsgálni és hozzáigazítani az újabb kihívásokhoz.

AJÁNLÁSOK ÉS JAVASLATOK NYÍLT HELYSZÍNEK BIZTONSÁGI VEZETŐI, ILLETVE TÖMEG-, SPORT- ÉS EGYÉB RENDEZVÉNYEK SZERVEZŐI RÉSZÉRE

Az ajánlások megfogalmazása során figyelembe vettük, hogy az egyes helyszínek, események számos paraméter tekintetében eltérnek egymástól. Ezeket az egyedi, létesítmény specifikus sajátosságokat jelen kiadványban nem vizsgáltuk, ugyanakkor a következő javaslatok számos hasznos gyakorlati tanácsot nyújthatnak a látogatók, az intézmények és a helyszínek védelme kapcsán.

Vészhelyzeti terv

A hazai ismeretek és a nemzetközi tapasztalatok alapján a terrorcselekmények, illetve a terror jellegű rendkívüli események megelőzésére és kezelésére elsőként egy **vészhelyzeti terv** kidolgozása javasolt.

A hatékony védelem érdekében a vészhelyzeti terv - ami elkülönül a tűz-, és bombariadó tervtől - összefoglalva tartalmazza a terror jellegű rendkívüli események (pl.: fegyveres támadás, bombamerénylet) során alkalmazandó intézkedéseket és protokollokat.

A megelőzés keretében a vészhelyzeti tervnek tartalmaznia kell minden olyan intézkedést és eljárásrendet, amelyeket a biztonsági menedzsment döntése alapján – egy fokozódó fenyegetettség esetén – bevezethetnek. Ilyen lehet például a személyek vagy a gépjárművek beléptetésére és ellenőrzésére vonatkozó szabályok indokolt mértékű szigorítása.

A vészhelyzeti terv végrehajtási szakaszára vonatkozóan – terror jellegű rendkívüli eseményt feltételezve – javasolt a vészhelyzeti kiürítésre és a terület zárására vonatkozó szabályokat, illetve az elsődlegesen szükséges intézkedési protokollokat belefoglalni a tervbe.

A vészhelyzeti tervet rendszeres időközönként felül kell vizsgálni és aktualizálni kell az abban feltüntetett elérhetőségeket, riasztási sorrendet és technikai tartalmakat. Erre felelőst kell kijelölni, aki az ellenőrzéseket határidőre elvégzi és a változtatásokról értesítést küld minden érintettnek.

Megjegyzendő, hogy számos hazai jogszabály rendelkezik általánosságban a tömegrendezvények biztonsági protokolljával kapcsolatban, amelyek a biztonsági intézkedések komplex kidolgozásához kiindulási pontként szolgálhatnak.

Gyakorlatok és biztonságtudatosági előadások

A vészhelyzeti terv sikeres és hatékony végrehajtása érdekében a rendszeres gyakorlás létfontosságú, a vészhelyzeti magatartások megismertetése valamennyi érintettel (pl. biztonsági személyzet, kiszolgáló személyzet, önkéntesek, stb.) elengedhetetlen.

A biztonságtudatos gondolkodás elsajátítása érdekében célszerű vészhelyzeti felkészítő előadások (pl.: vészhelyzeti magatartásformák ismerete) megtartása, a kiemelt esemény előtti időszakban, illetve közvetlenül a rendezvény előtt a szervezők által kijelölt körnek. Az előadásnak igazodnia kell a tömegrendezvény jellegéhez és a hallgatóság összetételéhez.

A vészhelyzeti terv nyilvános elemeit javasolt oktatni az intézménnyel, rendezvénnyel kapcsolatban álló valamennyi szolgáltató számára is. Az elméleti ismeretek átadása egy esetleges terror jellegű támadás esetén jelentős mértékben javítja a túlélési esélyeket.

Résztevők tájékoztatása

A résztvevők számára javasolt tájékoztató szórólapok, molinók kihelyezése jól látható helyekre. (IV.4. sz. melléklet) A rövid, piktogramokkal ábrázolt „Mit tegyek?” és „Hogyan tegyem?” jellegű információk hasznos és gyakorlati ismereteket nyújthatnak vészhelyzet esetére és növelik a szubjektív biztonságérzetet. Ajánlott rövid, ismertető animációs filmek elkészítése, amelyek a rendezvényen található kivetítőkön futtathatóak.

A veszélyhelyzetben alkalmazandó viselkedési formákról készült, piktogramokkal ábrázolt összefoglalók megjeleníthetők nyomtatva a belépőjegyek hátoldalán, vagy az elektronikus jegyekhez csatolva.

A külső határok fizikai védelme

A nyílt rendezvény külső határainak védelme érdekében javasolt a gépjárművel elérhető bejutási pontok, a behajtásra alkalmas szabad területek (közterület, közút) elhatárolása (ideiglenes forgalmi rend bevezetése, útakadályok – pl.: díszkorlát, New Jersey betonelemek – telepítése, úttorlaszként igénybe vehető járművek készenlétben tartása).

A kamerarendszer

Javasolt a kamerarendszer folyamatos, a kor kihívásainak megfelelő fejlesztése, illetve az elavult kamerák minőségi cseréje olyan eszközökre, amelyek lehetővé teszik például az arcfelismerést és az optikai vagy digitális közelítést („zoomolást”). Nyitott helyszíneken (pl.: fesztiválok, szabadtéri koncertek) célszerű kompatibilis mobil kamerarendszerek alkalmazása is.

A fejlesztések fő céljaként a teljes lefedettséget kell kitűzni. Ezáltal minimálisra csökkenthető, hogy a nyílt helyen szervezett tömeg-, sport- és egyéb rendezvényhelyszínek bármely pontján egy esetleges terror jellegű támadás előkészületét hajtsák végre. Legyen adott a lehetőség a gyanús személyek mozgásának folyamatos megfigyelésére.

A belső kamerarendszer fejlesztésével együtt szükséges a parkolók és a – létesítmény adottságai alapján kijelölt – külső területek kamera lefedettségének folyamatos fejlesztése és javítása. Célszerű speciális éjjellátó kamerarendszer telepítése is.

A vészhelyzeti tervben javasolt rögzíteni – és a biztonsági személyzet tagjaival begyakoroltatni – azokat a mechanizmusokat, amelyek gyanús jelek észlelése esetén lépnek életbe.

Az informatikai fejlesztések körében törekedni kell arra, hogy a zárláncú kamerarendszer távoli elérését az illetékes rendvédelmi szervek számára elérhetővé tegyék.

Központi riasztó és tájékoztató rendszer kiépítése

A vészhelyzeti terv hatékony végrehajthatósága érdekében – a hely adottságait figyelembe véve – javasolt **központi riasztó és tájékoztató rendszer** kiépítése, illetve az alkalmazásukra vonatkozó protokoll kidolgozása. A rendszer célszerűen rendelkezzen több rejtett, a biztonsági személyzetnél elhelyezett kézi pánik riasztóval, szükség esetén támogatva ezzel a hatékonyabb és gyorsabb reagálást.

Érdemes fix vagy mobil **hangosbeszélő rendszert** telepíteni vagy fenntartani, amelyen keresztül egy esetleges támadás esetén tájékoztatni lehet a veszélyzónában tartózkodókat arról, hogy a rendezvény mely részei biztonságosak, milyen irányban lehet elhagyni a helyszínt, illetve a vészhelyzeti tervben foglaltak szerinti cselekvésre felszólítani, akár automata által generált, többnyelvű, „konzerv” szöveg segítségével.

Informatikai biztonság

Ajánlott a szervezők felé bejövő telefonhívások és e-mailek főbb adatainak rögzítése, ehhez kapcsolódóan „megőrzési protokoll” kidolgozása, hogy szükség esetén a rendvédelmi szervek számára rendelkezésre álljanak.

Az elektronikus üzenetben érkező fenyegetések, illetve egyéb, nem szokványos jelenségek későbbi sikeres felderítése érdekében célszerű a levelezőrendszert archiváló funkcióval ellátni.

Gyanús csomag

Kiemelt veszélyt jelentenek az elhagyott, felügyelet nélküli csomagok. A gyanús csomag alkalmas pánikkeltésre, ezért azok elhelyezési lehetőségeit minimálisra kell csökkenteni. Ennek hatékony módja a köztéri bútorok, utcabútorok (pl.: padok, szemetesek, konténerek) számának csökkentése, és olyan módú kialakítása (pl.: szemetesek bedobó nyílása méretének csökkentése), illetve elhelyezése (pl.: a kamerák látószögében), amely nem teszi lehetővé, de legalábbis nehezíti gyanús csomagok elhelyezését. A környezeti rend szabályainak betartása szintén tovább csökkenti annak az esélyét, hogy gyanús csomag elhelyezésére kerülhessen sor a helyszínen.

Abban az esetben, ha gyanús csomag elhelyezését tapasztalják, elsődleges teendő a terület lezárása, és a minél szélesebb körben történő kiürítése. Ezzel párhuzamosan érdemes elkezdni az információgyűjtést. A megtett intézkedések nem helyettesítik a szakszolgálatok tevékenységét, de jelentősen megkönnyítik és gyorsabbá teszik a feltételezett vagy valós veszélyhelyzet elhárítását.

Az információgyűjtés során az alábbi kérdésekre próbáljanak választ találni:

- Megállapítható-e, hogyan került a gyanús csomag a területre?
- Eredeti állapotából kimozdították, vagy hozzányúltak-e?
- Észlelhető-e gyanús zaj, illetve szag a területen?

Szerencsés esetben egy gyanúsnak minősített tárgy ártalmatlan (pl.: valaki gondatlanságból hagyta ott). Nem mellőzhető azonban az adott területen dolgozókat kikérdezni arról, hogy tudnak-e valamit a csomag helyszínre kerüléséről, illetve látták-e azt a személyt, aki elhelyezte. Amennyiben rendelkezésre áll rögzített felvétel az érintett területről, akkor

ennek megtekintése szintén segíthet tisztázni a csomag eredetét. Ha megállapítást nyer, hogy olyan személy helyezte el a csomagot, akit ismernek a biztonsági szolgálat tagjai, akkor szükséges, hogy felkeressék és megkérdezzék tőle, hogy miért helyezte oda és mi van a csomagban. A kapott válaszokat megfelelő fenntartásokkal kell kezelni. Ezt a lépést nem szabad kihagyni, mert bár indokolatlan időhúzásnak tűnik, elkerülhető a biztonsági protokoll életbe léptetése.

Abban az esetben, ha ismeretlen személy helyezte el a csomagot, vagy a biztonsági szolgálat tagjai által ismert, de nincs tudomása arról, hogy mi van benne - például azért, mert kényszer hatására cselekedett -, akkor még több információra van szükség a tárgyról.

Ilyen esetben a terminológia már gyanús, esetleg robbanásveszélyes tárgyról beszél. Ekkor a további információkra azért van szükség, hogy a robbanás, fertőzés káros hatásai elleni védekezést a kellő mértékben és hatékonysággal lehessen megoldani. A további, kizárólag vizuális vizsgálat még több hasznos adatot tud szolgáltatni.

Az információgyűjtés következő lépése során távolról, fedezékből meg kell becsülni a csomag:

- elhelyezkedését;
- anyagát;
- méretét;
- felületén látható jelzéseket, jelöléseket.

A fenti adatok megszerzésével a kikerülő rendvédelmi szakemberek munkáját is jelentősen fel lehet gyorsítani. Az elhelyezkedés abban játszik szerepet, hogy a csomag esetleges robbanása esetén milyen objektumok, elemek és eszközök sérülése következhet be és ehhez milyen kárelhárítási és kárenyhítési tevékenységre kell előkészülni. Ami rendkívül fontos, hogy a tárgyat lehetőség szerint ne közelítsék meg.

Beléptetés

Tekintettel arra, hogy az ilyen nyitott rendezvényeken nem megoldható a beléptető rendszer működtetése, a kockázati tényezők csökkentése érdekében ajánlott az alapvető ellenőrzést humánerővel (biztonsági személyzet járőrözésével), illetve mobil detektáló

eszközökkel végrehajtani. Emellett javasolt a rendezvényszervezők, biztonságért felelős személyek és a hatóságok szoros együttműködése.

A biztonsági és a takarító személyzet

A biztonsági személyzet vonatkozásában mind a kiválasztás során, mind az alkalmazás ideje alatt nagy figyelmet kell fordítani mentális állapotuk ellenőrzésére, valamint képzésükre. Kiemelten fontos, hogy amennyiben a vészhelyzeti terv elkészül, azt a biztonsági személyzet minden tagja a rá vonatkozó mélységben megismerje és rendszeresen gyakorolja. Érdemes a megszerzett ismeretek ellenőrzésére belső vizsgarendszert kidolgozni.

A biztonsági személyzet soraiba lehetőség szerint olyan személyek felvétele történjen meg, akik alkalmasak a gyanús tevékenységek/jelenségek kiszűrésére, valamint rendelkeznek bombakutatási/felismerési ismeretekkel. Emellett szükség esetén, amennyiben fokozott biztonsági helyzet lép életbe, fontos, hogy el tudják látni a látogatók beléptetésekor történő személy- és csomagátvizsgálást.

A takarítószemélyzet vonatkozásában érdemes állandó partnerrel szerződni, a megbízhatóság könnyebb garantálása érdekében. Ezáltal biztosítható a munkavállalók fokozottabb ellenőrzése is.

Gyanús tevékenység, gyanús személy kiszűrése

A vészhelyzeti tervben érdemes külön megemlíteni azokat a viselkedésmintákat, amelyek gyanúra adhatnak okot. Abban az esetben, ha a kameraképek, vagy a járőrök látókörébe olyan személy kerül, aki bármilyen okból gyanúsán viselkedik (pl.: ideges; gyanús csomag van nála; sokat szemlélődik; nem az eseményre, hanem a kamerákra és a járőrökre fókuszál; ismétlődve folytatja ezeket a tevékenységeket; stb.), őt előre meghatározott protokoll szerint kell kezelni. A rendvédelmi szervek riasztása mellett kifejezetten fontos lehet a biztonságos távolságból végrehajtott információgyűjtés is. A gyanús személy ruházatának, testalkatának és különös ismertetőjegyeinek feljegyzése és ezen információk rendvédelmi szervek felé történő átadása jelentős mértékben megkönnyíti és hatékonyabbá teszi a felderítési tevékenységet.

Speciális terror jellegű cselekmények

A vészhelyzeti tervben célszerű megemlíteni külön-külön a speciális terror jellegű cselekményeket (pl.: tűzhelyzet, öngyilkos merénylet, vegyi és/vagy biológiai támadás stb.) annak érdekében, hogy a biztonsági személyzetnek legyen információja az ilyen esetekben végrehajtandó intézkedésekről. Ezekben a helyzetekben elsődleges a rendvédelmi szervek értesítése és ezt követően a cselekmény területének lezárása. Különösen fontos, hogy az intézkedést csak az erre kijelölt szakember kezdje meg (pl.: tárgyaló, CBRN - Chemical, Biological, Radiological and Nuclear képesítéssel rendelkező speciális egység, stb.).

Kapcsolattartás a környező intézményekkel

Kiemelten fontos a rendezvény környezetének feltérképezése, illetve a közvetlen közelében található objektumok, események helyszíneinek üzemeltetőivel, biztonsági személyzetével történő kapcsolat kialakítása. Abban az esetben, ha vészhelyzet következik be, hasznos és indokolt ismerni a biztonsági eljárásokat, hogy szükség esetén támogatást nyújthassanak egymásnak, ezzel erősítve a kollektív védelmet.

Kapcsolattartás rendőri szervekkel

A rendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében ajánlott szoros és folyamatos kapcsolat fenntartása a területileg illetékes rendőrkapitánysággal.

Kiemelt rendezvény, vagy védett személy várható megjelenése esetén az együttműködés kötelező jelleggel, már az előkészítés időszakában kibővül a TEK szakembereivel.

Az elsődlegesen reagáló rendvédelmi szervek, illetve a TEK műveleti egységeinek tevékenységét elősegítő intézkedések egy esetleges támadás felszámolása során

Az elsődlegesen reagáló rendvédelmi szerv, illetve a TEK műveleti egységeinek munkáját jelentős mértékben segíti, ha az azonnali intézkedések elrendelésére, illetve döntéshozatalra jogosított személyek listája, illetve a mindenkori szolgálatvezető és a megfelelő hozzáférésekkel rendelkező személyek elérhetősége rendelkezésre áll. A műveleti egységek munkáját támogatja a kamerarendszer képeinek távolról történő elérését biztosító hitelesített védett adatkapcsolat kiépítése, lehetőség szerint kameraképek kivetítésére alkalmas műveleti helyiség biztosítása, és az intézmény alaprajzának digitális formában a TEK számára történő

átadása. A vészhelyzeti tervben az adott cselekmény típusához igazított kiürítési mechanizmus elindítása szintén hozzájárul a műveleti egységek munkájának megkönnyítéséhez.

Ajánlott külső hivatkozások

Guidelines for Boston Marathon security

<http://www.bu.edu/today/2016/guidelines-for-boston-marathon-security/>

HM Government: *Crowded places: the planning system and counter-terrorism*

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/375208/Crowded_Places-Planning_System-Jan_2012.pdf

NaCTSO: *Crowded Places Guidance*

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/701910/170614_crowded-places-guidance_v1a.pdf

Police set security measures for Jerusalem Marathon

<http://www.jpost.com/Israel-News/Police-set-security-measures-for-Jerusalem-Marathon-484301>

Policies for 2016 Boston Marathon Spectators

<http://www.mass.gov/eopss/docs/mema/2016-marathon-spectator-policies.pdf>

Security measures – Marseilles Festival

<http://www.runinmarseille.com/en/races/security-measures>

Planning Security for a Mass-Participation Road Race

<http://aims->

[worldrunning.org/symposium/7th_AIMS_Symposium_Apostolos_Stavropoulos_ppt.pdf](http://aims-worldrunning.org/symposium/7th_AIMS_Symposium_Apostolos_Stavropoulos_ppt.pdf)

II.3. OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK

Az első regisztrált, oktatási intézményeket érintő támadások az 1800-as évek Amerikájában kerültek feljegyzésre. Az oktatási intézmények számos szempontból egyedi intézmények. Egyrészt zárt komplexumok, ahol a közösségre jellemző speciális szabályok érvényesülnek. Másrészt a központosított oktatás bevezetésével egyfajta olvasztótégelyként funkcionálnak, ahol sokféle, különböző személyiségű, háttérű, vallású és világnézetű személy alkot egy közösséget. Emellett a pszichikai terhelés mikéntje jelentősen eltér a mindennapi élettől, hiszen az egyes személyeknek, akik eltérő stressz kezelési módszerekkel rendelkeznek, egységes rendszerben kell számot adniuk tudásukról.

A már említett zárt, „zsúfolt” intézményi jelleg számos kihívás elé állítja az oktatási intézmények védelmével foglalkozó szakembereket. Tekintettel a helyszín speciális jellegére, a civilek összetételére és nagy számára, különös odafigyelést igényel a megelőző védelmi tervezés, amely során a specifikumok miatt számos szempontot figyelembe kell venni. A tervezés hiányosságai megrázó tragédiákhoz vezethetnek, mint például a 2004. szeptember 1. és 3. között lezajlott beszláni iskolai túsdráma, amelynek felszámolása közben 334 túszt vesztette életét.

Az általános biztonsági környezet romlásával az oktatási intézmények, mint puha célpontok, szintén a terroristák látókörébe kerülnek. Az új típusú terrorizmusnak egyik alapvető jellemzője, hogy igyekszik megingatni a nyugati társadalmak biztonságérzetét, és ehhez felhasználja a rendelkezésre álló médiafelületeket. Egy oktatási intézmény ellen intézett támadás tipikusan azon esetek közé tartozik, amely nagy médiavisszhangra tarthat számot.

Az oktatási intézmények ellen, illetve az oktatási intézményekben bekövetkezett támadások listája hosszú. Az 1800-as években Amerikában regisztrált első támadások főleg a diákok és a tanárok közötti fizikai összetűzésekben nyilvánultak meg, amelyek inkább az iskolai erőszak kategóriájába tartoztak. Az Egyesült Államokban napjainkban is gyakori az iskolai lövöldözés, túszejtés. Ennek társadalmi, pszichológiai okait nem feladatunk tárgyalni, ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a hírekben megjelenő amerikai incidensek mellett történnek támadások a világ többi részén is.

Magyarországon a túszhelyzetek módszertani kezelésében meghatározó szerepe van az oktatási intézmények ellen elkövetett támadásoknak. 1973. január 7-én – egy évvel a Müncheneri Olimpia idején elkövetett támadások után – a Pintye testvérpár, határőr édesapjuk szolgálati fegyvereivel túsokat ejtett a balassagyarmati lánykollégiumban. Szabad eltávozást és váltságdíjat követeltek. A magyar rendőrség ekkor még nem volt felkészülve egy ilyen jellegű

incidensre. A túsodr ma  t napon keresztül tartott és az egyik el k vet  halálával zárult. Az ott szerzett tapasztalatok alapozták meg a magyarországi t szhelyzetek megoldásának szervezeti és gyakorlati elemeit és alapvetően változtatták meg az ilyen jellegű események kezelésének gyakorlatát.

A legsúlyosabb magyarországi iskolai támadások a rendszerváltás után:

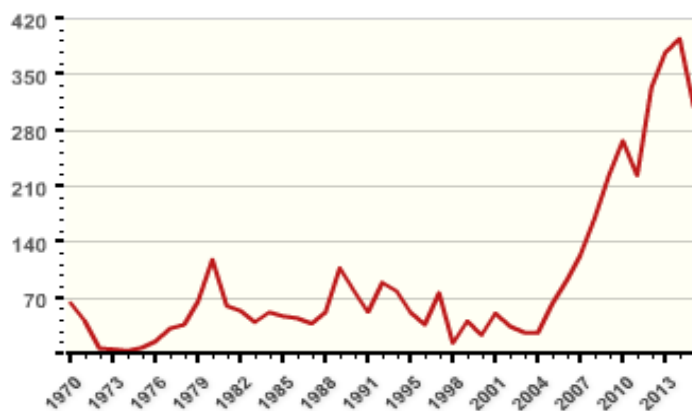
- *1998. szeptember 3. Hajd uhadh z, az általános iskolában egy 31 éves tan rn  megsz rt nyolc tanulót és három tanárt az étkezőben;*
- *2009. január 7. Budapest, XXI kerület, egy magán általános iskolában került sor lövöldözésre, melyben az igazgató és egy tanár életét vesztette. Az  gy hátterében sikkasztás állhatott, de a bűncselekményt az oktatási intézményben követték el;*
- *2009. november 26. P cs, a Pécsi Tudományegyetem 23 éves orvostanhallgatója l fegyverrel meg lt egy 19 éves hallgatót és három embert megsebesített.*

A Global Terrorism Database (továbbiakban: GTD)⁶ adatai alapján elmondható, hogy az összes terrortámadás mindössze három százalékát adják az oktatási intézmények ellen el k vetett támadások, melyek esetében általában sokkal alacsonyabb az áldozatok száma, mint más célpontok ellen irányuló cselekményeknél. A legnagyobb kihívások az oktatási intézmények ellen el k vetett támadások esetében fontossági sorrendben az alábbiak:

- a t szhelyzetek esetleges kialakulásának megelőzése,
- aktív l v ld z  esetén az áldozatok számának minimalizálása,
- a civilek mielőbbi kimenekítése.

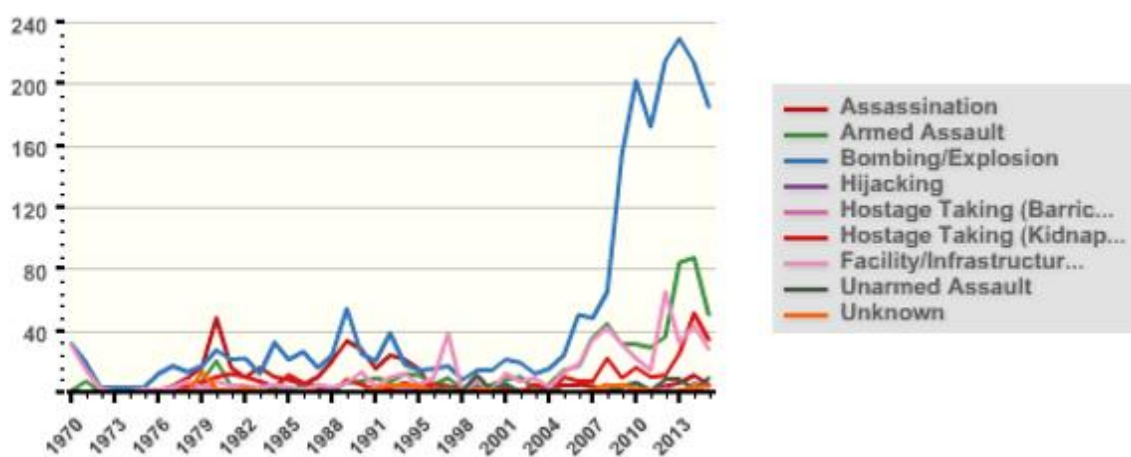
⁶ A University of Maryland által kezelt és gondozott adatbázis, amely 1970-t l gyűjti a terrortámadásokat. Az adatbázis közel 140 változó mentén vizsgálja és csoportosítja az egyes támadásokat és ez a napjainkban elérhető legszélesebb és legátfogóbb ilyen jellegű összefoglaló.

A GTD adatbázisa az 1970 és a 2015 közötti időszakra 4 410 oktatási intézmény ellen elkövetett terrortámadást tartalmaz világszerte, amelynek gyakoriságát az 4. számú ábra mutatja.

4. Oktatási intézmények elleni támadások–1970-2015⁷

A GTD adatbázisa alapján láthatjuk (5. sz. ábra) az 1970 és 2015 közötti támadások módszerei szerinti megoszlást. Egyértelműen kirajzolódik, hogy a robbantásos merényletek, a fegyveres támadók és a túszejtési/emberrablási kísérletek vezetnek az elkövetési módszerek listáján. Ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy régióként jelentős eltéréseket tapasztalhatunk. Míg nyugaton inkább a magános elkövető által véghezvitt támadás a jellemző, addig a közel-keleti régióban a robbantásos cselekmények, az afrikai országokban pedig a túszejtési/emberrablási kísérletek aránya nagyobb.

5. Oktatási intézmények elleni támadások elkövetés módja szerint – 1970-2015⁸

⁷ Forrás:

https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?chart=attack&casualties_type=&casualties_max=&target=8

⁸ Forrás:

https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?chart=attack&casualties_type=&casualties_max=&target=8

Összességében az oktatási intézmények ellen végrehajtott támadások mind motivációban, mind a végrehajtás módszereiben eltérnek a terrorcselekmények általános jellemzőitől. Ezek a támadások nem új keletű események, így számos biztonsági ismeret áll rendelkezésre, az általános biztonsági elvektől egészen az apró technikai részletekig.

AJÁNLÁSOK ÉS JAVASLATOK OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK RÉSZÉRE

Az ajánlások megfogalmazása során figyelembe vettük, hogy az egyes oktatási intézmények számos paraméter tekintetében eltérnek egymástól. Ezeket az egyedi, létesítmény specifikus sajátosságokat jelen kiadványban nem vizsgáltuk, ugyanakkor a következő javaslatok számos hasznos gyakorlati tanácsot nyújthatnak az ott tartózkodók és az intézmények védelme kapcsán.

A dokumentum további részeiben – amennyiben ezt szükségesnek látjuk – alkalmazunk oktatási szintek közötti differenciálást, mivel eltérő intézkedések lehetnek szükségesek egy általános iskola és felsőoktatási intézmény esetében.

Vészhelyzeti terv

A hazai ismeretek és a nemzetközi tapasztalatok alapján a terrorcselekmények, illetve a terror jellegű rendkívüli események megelőzésére és kezelésére elsőként egy **vészhelyzeti terv** kidolgozása javasolt.

A hatékony védelem érdekében a vészhelyzeti terv - ami elkülönül a tűz-, és bombariadó tervtől - összefoglalva tartalmazza a terror jellegű rendkívüli események (pl.: fegyveres támadás, bombamerénylet) során alkalmazandó intézkedéseket és protokollokat.

A megelőzés keretében a vészhelyzeti tervnek tartalmaznia kell minden olyan intézkedést és eljárásrendet, amelyeket a biztonsági menedzsment döntése alapján – egy fokozódó fenyegetettség esetén – bevezethetnek. Ilyen lehet például a személyek vagy a gépjárművek beléptetésére és ellenőrzésére vonatkozó szabályok indokolt mértékű szigorítása.

A vészhelyzeti terv végrehajtási szakaszára vonatkozóan – terror jellegű rendkívüli eseményt feltételezve – javasolt a vészhelyzeti kiürítésre és a terület zárására vonatkozó szabályokat, illetve az elsődlegesen szükséges intézkedési protokollokat belefoglalni a tervbe.

A vészhelyzeti tervet rendszeres időközönként felül kell vizsgálni és aktualizálni kell az abban feltüntetett elérhetőségeket, riasztási sorrendet és technikai tartalmakat. Erre felelőst kell

kijelölni, aki az ellenőrzéseket határidőre elvégzi és a változtatásokról értesítést küld minden érintettnek.

A külső határok fizikai védelme

Az épületkomplexum külső határainak védelme érdekében javasolt a gépjárművel elérhető bejutási pontok, a behajtásra alkalmas szabad területek (közterület, közút) elhatárolása (ideiglenes forgalmi rend bevezetése, útakadályok – pl.: díszkorlát, New Jersey betonelemek – telepítése, úttorlaszként igénybe vehető járművek készenlétben tartása). Az objektum területét érdemes kerítéssel körülhatárolni és annak vonalát kamerarendszerrel figyelni. A kamerarendszer képeit integrálni kell a központi rögzítő rendszerbe.

Ajánlott a bejutási pontok folyamatos zárása. A bejutási pontok (pl.: másodlagos bejáratok, áruszállító bejáratok, belső udvari parkolók) nyitási mechanizmusát a vészhelyzeti tervben szükséges szabályozni. A nyitási protokoll mellett célszerű kidolgozni az eseti beléptetés engedélyeztetési és gyakorlati protokolljait is.

Amennyiben lehetőség van, az épület közvetlen környezetében tiltsák (vagy korlátozzák) a parkolást, hogy egy bombamerénylet esetén az épület a károkozási zónán kívül essen. Amennyiben van belső parkoló, a behajtás szabályait szintén a vészhelyzeti tervnek kell tartalmaznia.

A kamerarendszer

Javasolt a kamerarendszer folyamatos, a kor kihívásainak megfelelő fejlesztése, illetve az elavult kamerák minőségi cseréje olyan eszközökre, amelyek lehetővé teszik például az arcfelismerést és az optikai, vagy digitális közelítést („zoomolást”).

A fejlesztések fő céljaként a teljes lefedettséget kell kitűzni. Ezáltal minimálisra csökkenthető, hogy az oktatási intézmények bármely pontján egy esetleges terror jellegű támadás előkészületét hajtsák végre. Legyen adott a lehetőség a gyanús személyek mozgásának folyamatos megfigyelésére.

A belső kamerarendszer fejlesztésével együtt szükséges a parkolók és a – létesítmény adottságai alapján kijelölt – külső területek kamera lefedettségének folyamatos fejlesztése és javítása. Célszerű speciális éjjellátó kamerarendszer telepítése is.

A vészhelyzeti tervben javasolt rögzíteni – és a biztonsági személyzet tagjaival begyakoroltatni – azokat a mechanizmusokat, amelyek gyanús jelek észlelése esetén lépnek életbe.

Az informatikai fejlesztések körében törekedni kell arra, hogy a zártláncú kamerarendszer távoli elérését az illetékes rendvédelmi szervek számára elérhetővé tegyék.

Központi riasztó és tájékoztató rendszer kiépítése

A vészhelyzeti terv hatékony végrehajthatósága érdekében – a hely adottságait figyelembe véve – javasolt **központi riasztó és tájékoztató rendszer** kiépítése, illetve az alkalmazásukra vonatkozó protokoll kidolgozása. A rendszer célszerűen rendelkezzen több rejtett, a biztonsági személyzetnél elhelyezett kézi pánik riasztóval, szükség esetén támogatva ezzel a hatékonyabb és gyorsabb reagálást.

Érdemes fix vagy mobil **hangosbeszélő rendszert** telepíteni vagy fenntartani, amelyen keresztül egy esetleges támadás esetén tájékoztatni lehet a veszélyzónában tartózkodókat arról, hogy az oktatási intézmény mely részei biztonságosak, milyen irányban lehet elhagyni a helyszínt, illetve a vészhelyzeti tervben foglaltak szerinti cselekvésre felszólítani, akár automata által generált, többnyelvű, „konzerv” szöveg segítségével.

Informatikai biztonság

Ajánlott a bejövő telefonhívások és e-mailek főbb adatainak rögzítése, ehhez kapcsolódóan „megőrzési protokoll” kidolgozása, hogy szükség esetén a rendvédelmi szervek számára rendelkezésre álljanak.

Az elektronikus üzenetben érkező fenyegetések, illetve egyéb, nem szokványos jelenségek későbbi sikeres felderítése érdekében célszerű a levelezőrendszert archiváló funkcióval ellátni.

Bombafenyegetés esetén a hatóságok munkájának segítésére ajánlott, hogy az intézmények kidolgozzák, magukra szabják a „bombafenyegetés esetén alkalmazandó adatlapot” és a vészhelyzeti terv mellékleteként az érintett dolgozók számára oktassák annak kitöltési mechanizmusát. Ehhez segítséget nyújthat a kézikönyvben szereplő IV.2. számú melléklet, amely a brit National Counter Terrorism Security Office (NATSCO) által összeállított adatlap. Annak a TEK szakemberei által a magyarországi viszonyokhoz igazított változatát a IV.3. számú melléklet tartalmazza.

Egy esetleges kibertámadás fő célpontja az alap- és középfokú oktatási intézményeknél a honlap és az osztálynaplók lehetnek, míg felsőoktatási intézménynél a honlap és az elektronikus hallgatói adminisztrációs felületek (pl.: Neptun rendszer). Ezek védelmére javasolt önálló Informatikai Biztonsági Szabályzat (továbbiakban: IBSz) kidolgozása. Az IBSz

egyrésről rendelkezik a belső informatikai felhasználási szabályokról és egy zárt, csak az illetékesek számára megismerhető fejezetében, a kibertámadás esetén bevezetendő protokollokról. A hatékony védelem érdekében fontos az informatikai rendszerek folyamatos monitorozása, és megnövekedett fenyegetettség vagy különösen frekvenciált időszakok esetében (felvételi, vizsgaidőszak) a terhelésre alkalmas szerverek, akár külön felügyeleti rendszer és szakemberek készenlétben tartása.

Objektumvédelem

Általánosan elmondható, hogy a több épülettel rendelkező oktatási intézmények vészhelyzeti tervének elkészítésekor törekedni kell az egységességre. Olyan általános szabályok megfogalmazása ajánlott, amely egységesen szabályozza a különböző objektumok védelmi intézkedéseit, de tekintettel kell lenni azok egyedi, speciális körülményeire. Ezen specifikumokra vonatkozó szabályozásokat külön megjegyzésként szükséges feltüntetni a vészhelyzeti terv kapcsolódó pontjaiban. Az egységes kidolgozás segítséget nyújthat abban, hogy az oktatási intézmények hallgatói, tanárai és dolgozói, valamint a biztonsági személyzet tagjai, bárhol tartózkodnak is az oktatási intézmény épületegyüttesében, azonos reagálási módokra és viselkedési formákra tudjanak támaszkodni, amelyeket korábban már lehetőségük volt begyakorolni.

Az objektum fizikai védelme

Az oktatási intézményeknek – természetükből adódóan – elérhetőnek, szabadon látogathatónak, barátságosnak kell lenniük, nem cél, hogy egy erődítményszerű környezet kerüljön kialakításra. Ennek ellenére meg kell teremteni az egyensúlyt a nyitottság és a biztonság között.

Különbséget kell tennünk olyan alap- és középfokú oktatási intézmények között, ahol a beléptetésre külön személyzet áll rendelkezésre és ideális esetben a beléptetés során technikai átvizsgálás is történik. Ezekben az intézményekben kisebb az esélye annak, hogy illetéktelen személy jut be az épületkomplexumba. Ezzel szemben a felsőoktatási campusokon, ahol nagyobb a hallgatói létszám és sokkal szabadabb az átjárás, nehezebben kontrollálhatóak a belépők.

A fizikai védelem kialakítása során hasznos a zárszerkezetek megerősítése, az ablakok törésvédelmének biztosítása biztonsági fóliával, amely egy esetleges robbanás esetén meggátolja, hogy a szétrepülő üvegszilánkok másodlagos veszélyforrásként sérülést

okozzanak. Lehetőség szerint ajánlott a nyílászárók távfelügyeletű riasztórendszerrel történő biztosítása, amely lehetővé teszi az azonnali reagálást illetéktelen behatolás esetén.

Érdemes külön hangsúlyt fektetni a közös helyiségek (pl.: előadótermek, aula, étkeзде) védelmére, ahol alkalmanként nagyszámú tömeg gyűlik össze. Frekventált időszakokban hasznos lehet külön biztonsági személyzet delegálása ezekre a helyszínekre.

A használaton kívüli, illetve a szolgálati helyiségeket javasolt folyamatosan zárva tartani és ellenőrizni, annak érdekében, hogy az illetéktelen behatolás és bármilyen jogszerűtlen tevékenység kockázatát minimalizáljuk. A zárásra, illetve a rendszeres ellenőrzések igazolására alkalmas lehet például egyszer használatos műanyag vagy fém plombákat használni.

Ugyanilyen fontos a másodlagos veszélyforrások (pl.: gázfogadó, elektromos szekrények, kémia szertár) védelme. Ezek a helyiségek alkalmasak lehetnek arra, hogy jól elhelyezett robbanóanyagokkal fokozzák a károkozás mértékét. Olyan intézményekben, ahol kémia szertár van, egy hozzáértő számára lehetőség nyílik arra, hogy akár külön felszerelés bevitele nélkül is összeállítson robbantásra alkalmas szerkezeteket.

Prioritás, hogy ne kerüljenek elhelyezésre olyan tárgyak, amelyek zavarják a kamerák látómezőjét, kitakarnak részleteket.

Élelmiszer és áruszállítás ellenőrzése

Javasolt, hogy a vészhelyzeti tervben fogalmazzanak meg egy olyan eljárásrendet, amely a szállítmányok átvizsgálásáról rendelkezik. Az eljárásrendet – hasonlóan a vészhelyzeti terv többi eleméhez – szükséges begyakoroltatni a biztonsági személyzettel.

Különbséget kell tennünk az oktatási intézmények között olyan szempontból is, hogy rendelkeznek-e konyhával vagy külső helyszínről szállítanak be kész ételeket. Mindkét esetben fontos, hogy a beérkező áruk és az élelmiszerek átvizsgálásának protokollja kidolgozott, a vészhelyzeti tervben rögzített és begyakorolt legyen.

Az esetleges biológiai támadás elkerülése érdekében az ételbeszállítók előzetes ellenőrzése és folyamatos monitorozása ajánlott. A külső beszállítók esetében az oktatási intézmények követeljük meg, hogy lehetőség szerint állandó szállítószemélyzet végezze az áruk és ételek beszállítását, ezzel is könnyítve a biztonsági személyzet munkáját.

Szemétszállítás ellenőrzése

A hulladékgyűjtő konténerek elhelyezésekor törekedni kell arra, hogy ezek zárt, az utcáról vagy külső területről nem elérhető helyen legyenek. A szemétszállítás rendjét és a

hulladékgyűjtő konténerek ürítés utáni átvizsgálását szintén javasolt a vészhelyzeti tervben szabályozni.

Postai küldemények ellenőrzése

A postai küldemények átvételi módjára és átvizsgálására javasolt kidolgozni egy postaérkeztetési és postabontási protokollt. Javasolt az érkező küldeményeket elkülönített helyiségben (akár külön épületben) csomagrontgennel átvizsgálni.

Abban az esetben, ha sor kerül postaérkeztetési protokoll kialakítására, ajánlott az alábbi szempontrendszer beépítése a vizsgálati eljárásba. Különösen nagy odafigyelést igényelnek azok a küldemények, amelyek:

- nem várt, nem szokványos eredetű, vagy nem ismert feladótól származnak;
- a címzett fokozottan veszélyeztetettebb másoknál, illetve szakterülete, munkája miatt nagyobb figyelmet érdemel;
- nincs feladó, vagy nem olvasható a küldeményen;
- a címzett nem pontosan, vagy helyesírási hibákkal van feltüntetve;
- nem szokványosak a postai jelzések, bélyegek;
- talpas kartonboríték, vagy párnázott (ütésálló betétes) boríték;
- a küldemény méretéhez/jellegéhez képest annak súlya túl nagy;
- a küldeményen feltüntették, hogy „Saját kezűleg” vagy „Titkos”;
- a küldemény furcsa alakú, vagy aszimmetrikus;
- a küldemény különös, szokatlan szagot áraszt, különös tekintettel a marcipán, a mandula, illetve a fertőtlenítő (hypo) szagra;
- a küldeményen belül újabb csomagolás, a borítékon belül újabb boríték van.

Gyanús csomag

Kiemelt veszélyt jelentenek az elhagyott, felügyelet nélküli csomagok. A gyanús csomag alkalmas pánikkeltésre, ezért azok elhelyezési lehetőségeit minimálisra kell csökkenteni. Ennek hatékony módja a köztéri bútorok, utcabútorok (pl.: padok, szemetesek, konténerek) számának csökkentése, és olyan módú kialakítása (pl.: szemetesek bedobó nyílása méretének csökkentése), illetve elhelyezése (pl.: a kamerák látószögében), amely nem teszi lehetővé, de legalábbis nehezíti gyanús csomagok elhelyezését.

A környezeti rend szabályainak betartása szintén tovább csökkenti annak az esélyét, hogy gyanús csomag elhelyezésére kerülhessen sor a helyszínen.

Abban az esetben, ha gyanús csomag elhelyezését tapasztalják, elsődleges teendő a terület lezárása, és a minél szélesebb körben történő kiürítése. Ezzel párhuzamosan érdemes elkezdni az információgyűjtést. A megtett intézkedések nem helyettesítik a szakszolgálatok tevékenységét, de jelentősen megkönnyítik és gyorsabbá teszik a feltételezett vagy valós veszélyhelyzet elhárítását.

Az információgyűjtés során az alábbi kérdésekre próbáljanak választ találni:

- Megállapítható-e, hogyan került a gyanús csomag a területre?
- Eredeti állapotából kimozdították vagy hozzányúltak-e?
- Észlelhető-e gyanús zaj, illetve szag a területen?

Szerencsés esetben egy gyanúsnak minősített tárgy ártalmatlan (pl.: valaki gondatlanságból hagyta ott). Nem mellőzhető azonban az adott területen dolgozókat kikérdezni arról, hogy tudnak-e valamit a csomag helyszínre kerüléséről, illetve látták-e azt a személyt, aki elhelyezte. Amennyiben rendelkezésre áll rögzített felvétel az érintett területről, akkor ennek megtekintése szintén segíthet tisztázni a csomag eredetét. Abban az esetben, ha megállapítást nyer, hogy olyan személy helyezte el a csomagot, akit ismernek a biztonsági szolgálat tagjai, akkor szükséges, hogy felkeressék és megkérdezzék tőle, hogy miért helyezte oda és mi van a csomagban. A kapott válaszokat megfelelő fenntartásokkal kell kezelni. Ezt a lépést nem szabad kihagyni, mert bár indokolatlan időhúzásnak tűnik, elkerülhető a biztonsági protokoll életbe léptetése.

Abban az esetben, ha ismeretlen személy helyezte el a csomagot, vagy a biztonsági szolgálat tagjai által ismert, de nincs tudomása arról, hogy mi van benne - például azért, mert kényszer hatására cselekedett -, akkor még több információra van szükség a tárgyról.

Ilyen esetben a terminológia már gyanús, esetleg robbanásveszélyes tárgyról beszél. Ekkor a további információkra azért van szükség, hogy a robbanás, fertőzés káros hatásai elleni védekezést a kellő mértékben és hatékonysággal lehessen megoldani. A további, kizárólag vizuális vizsgálat még több hasznos adatot tud szolgáltatni.

Az információgyűjtés következő lépése során távolról, fedezékből meg kell becsülni a csomag:

- elhelyezkedését;
- anyagát;
- méretét;
- felületén látható jelzéseket, jelöléseket.

A fenti adatok megszerzésével a kikerkező rendvédelmi szakemberek munkáját is jelentősen fel lehet gyorsítani. Az elhelyezkedés abban játszik szerepet, hogy a csomag esetleges robbanása esetén milyen objektumok, elemek és eszközök sérülése következhet be és ehhez milyen kárelhárítási és kárenyhítési tevékenységre kell előkészülni. Ami rendkívül fontos, hogy a tárgyat lehetőség szerint ne közelítsék meg.

Beléptetés

Az oktatási intézmények szempontjából fontos, hogy a diákok és a dolgozók zökkenőmentesen juthassanak be az épületbe. Az ellenőrzés első lépcsője lehet egy korszerű beléptető és nyilvántartó rendszer kialakítása, valamint a lépcsőzetesség elve alapján mérlegelhető egy olyan időszakosan telepíthető beléptető rendszer (pl. mágneskapu) beszerzése, amely szükség esetén lehetőséget teremt a belépők gyors átvizsgálására.

A beléptető és nyilvántartó rendszer kiépítése során érdemes olyan jellegű beléptetési és ellenőrzési módszert választani, amely a legnagyobb mértékben zárja ki, hogy illetéktelen személyek bejussanak a területre, akár oly módon is, hogy az arra jogosult személyek beléptetési azonosítóját, vagy ehhez szükséges fizikai eszközét eltulajdonítják, vagy erőszakkal megszerzik. A beléptetésre jogosultak listájának folyamatosan napra késznek kell lennie, kizárva annak a lehetőségét, hogy az intézményből kitiltott személy bejuthasson a területre.

Első védelmi vonalként egy, az utcai fronton elhelyezett, kamerával kiegészített csengő elhelyezése ajánlott, amely a portásfülkébe bekötve lehetőséget nyújt a gyanús személyek előzetes, még az épületen kívüli szűrésére. A látogatók beléptetésére ajánlott protokollt kidolgozni, a vészhelyzeti tervben rögzíteni és rendszeresen gyakoroltatni. Lehetőség szerint az alkalmanként, munkavégzés céljából belépni szándékozók (pl.: szerelők, külső beszállítók, régi diákok) csak kíséreléssel tartózkodjanak az épületben. A létesítmény jellegétől függően bizonyos csomagok bevitelét meg lehet tiltani.

Az objektum fizikai védelmét és a bent tartózkodók biztonságát nagymértékben javítja a megfelelően kiképzett biztonsági személyzet, valamint a modern, jól működő biztonságtechnikai eszközök alkalmazása.

A biztonsági személyzet

A biztonsági személyzet vonatkozásában mind a kiválasztás során, mind az alkalmazás ideje alatt nagy figyelmet kell fordítani mentális állapotuk ellenőrzésére, valamint képzésükre. Kiemelten fontos, hogy amennyiben a vészhelyzeti terv elkészül, azt a biztonsági személyzet minden tagja a rá vonatkozó mélységben megismerje és rendszeresen gyakorolja. Érdeemes a megszerzett ismeretek ellenőrzésére belső vizsgarendszert kidolgozni.

Az intézmény védelme érdekében kulcsfontosságú lehet, hogy a biztonsági személyzet tagjait állandó állomány alkossa. A lehető legnagyobb mértékben törekedni kell a fluktuáció csökkentésére, mivel ezzel gátolni lehet a biztonsági intézkedések kiszivárgását, emellett folyamatosan rendelkezésre áll egy, az intézményt és az ott lévőket jól ismerő, gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező biztonsági személyzet.

A biztonsági személyzet soraiba lehetőség szerint olyan személyek felvétele történjen meg, akik alkalmasak a gyanús tevékenységek/jelenségek kiszűrésére, valamint rendelkeznek bombakutatási/felismerési ismeretekkel. Emellett szükség esetén, amennyiben fokozott biztonsági helyzet lép életbe, fontos, hogy el tudják látni a beléptetéskor történő személy- és csomagátvizsgálást. Fontos továbbá, hogy vészhelyzet esetén megfelelő szintű kommunikációs készséggel tudjon segíteni a bent tartózkodóknak.

A fenyegetettség szintjének növekedésekor legyen lehetőség arra, hogy akár fegyveres biztonsági őrök is kerüljenek alkalmazásra. Az eleve ilyen végzettséggel rendelkezők alkalmazása lehetővé teszi, hogy szükség esetén fegyveres őrként teljesítsenek szolgálatot. Tekintettel arra, hogy a fent említett biztonsági személyzet tagjai ismerik az épületeket, a vészhelyzeti tervet, sőt akár az ott tartózkodó személyeket, így kiemelten hatékony védelmet tudnak ellátni. Javasolt továbbá a járőrözési útvonalak folyamatos variálása a kiismerhetőség elkerülése érdekében.

Takarító- és kiszolgáló személyzet

A takarító- és kiszolgáló személyzet vonatkozásában érdemes állandó partnerrel szerződni, a megbízhatóság könnyebb garantálása érdekében. Ezáltal biztosítható a munkavállalók fokozottabb ellenőrzése is.

Tanárok, oktatók – diákok, hallgatók

Ajánlott kinevezni – az intézmény méretétől függően – egy vagy több biztonsági felelőst, akik megfelelő képzést kapnak a különböző helyzetek kezelési protokolljai kapcsán. A „check-list” rendszer alkalmazásával a biztonsági felelősök megtanulják, hogy az egyes helyzetekben milyen intézkedéseket szükséges elvégezni.

A kijelölt biztonsági felelősöket meg kell ismertetni az oktatói és hallgatói állománnyal, illetve tudatosítani kell a diákokban és a tanárokból egyaránt, hogy ha gyanús dologra, viselkedésre vagy eseményre figyelnek fel, azt bátran jelezzék a biztonsági felelősöknek. Fontos kiemelni, hogy ezen esetekben nem „besúgásról” van szó, hanem megelőző-védelemről. Számos esetben megelőzhető lehetne a pszichésen labilis diákok által elkövetett terror-, vagy terror jellegű cselekmény, ha a környezet időben reagálna a felmerülő problémára.

Gyanús tevékenység, gyanús személy kiszűrése

A vészhelyzeti tervben érdemes külön megemlíteni azokat a viselkedésmintákat, amelyek gyanúra adhatnak okot. Abban az esetben, ha a kameraképek vagy a járőrök látókörébe olyan személy kerül, aki bármilyen okból gyanúsán viselkedik (pl.: ideges; gyanús csomag van nála; sokat szemlélődik; nem az eseményre, hanem a kamerákra és a járőrökre fókuszál; ismétlődve folytatja ezeket a tevékenységeket; stb.), őt előre meghatározott protokoll szerint kell kezelni. A rendvédelmi szervek riasztása mellett kifejezetten fontos lehet a biztonságos távolságból végrehajtott információgyűjtés is. A gyanús személy ruházatának, testalkatának és különös ismertetőjegyeinek feljegyzése és ezen információk rendvédelmi szervek felé történő átadása jelentős mértékben megkönnyíti és hatékonyabbá teszi a felderítési tevékenységet.

Általános biztonságtudatossági oktatás és gyakorlás

A biztonsági személyzet oktatása mellett a vészhelyzeti terv azon elemeit - amelyek nyilvánosak - érdemes minden dolgozóval, oktatóval és diákkal megismertetni. Ez fokozhatja biztonságtudatosságukat, valamint az elméleti ismeretek egy esetleges terror jellegű támadás esetén jelentős mértékben növeli a túlélési esélyeket.

A diákok, oktatók és dolgozók biztonságtudatosságának fokozása érdekében javasolt tájékoztató broszúrák, molinók kihelyezése jól látható helyekre. (IV.4. sz. melléklet) A rövid, piktogramokkal ábrázolt „Mit tegyünk?” és „Hogyan tegyük?” jellegű információk hasznos ismereteket nyújthatnak vészhelyzet esetén. A lépcsőzetesség elve mentén ajánlott lehet olyan

rövid ismertető animációs filmek elkészítése, amelyek tájékoztató jelleggel levetíthetőek. (ld. Ajánlott külső hivatkozások – Evan c. kisfilm).

Általános- és középiskolák esetében fontos, hogy a szülők, gondviselők is nagy vonalakban megismerjék a vészhelyzeti tervben foglaltakat. A vészhelyzeti terv külön fejezetében érdemes szabályozni, hogy terror, vagy terror jellegű cselekmény esetén milyen módon érhetik el a szülők az intézményt, melyek az alapvetően elvárt viselkedésformák, kitérve a szülők, hozzátartozók kiértesítésének módjaira is. A pánik, az oktatási intézmény környékén történő hozzátartozói jelenlét sok esetben csak akadályozza az illetékes rendvédelmi szervek munkáját, illetve plusz feladatokat ró a hatóságok képviselőire. Ezt elkerülendő, érdemes kijelölni dedikált kapcsolattartót a szülők számára, aki ilyen szituációban elérhető és megfelelő tájékoztatást tud nyújtani.

Javasolt továbbá – akár illetékes rendvédelmi szervek bevonásával – előadások szervezése a hallgatók és a dolgozók számára, hogy jobban megismerjék a potenciális veszélyeket és azokat a viselkedési formákat, amelyek segíthetik a túlélést. Amennyiben erre lehetőség van, évente - a tűzriadó és bombariadó tervben meghatározott evakuálási gyakorlatokon kívül - szükséges a vészhelyzeti tervben meghatározott protokoll szerinti kiürítés begyakorlása, akár illetékes rendvédelmi szerv tanácsadóként történő bevonásával.

Javasolt viselkedési formák oktatása és gyakorlása

Indokolt a vészhelyzeti tervben rögzíteni azokat a mechanizmusokat és javasolt viselkedési formákat, amelyek egy esetleges támadás esetén a bent tartózkodók által követendőek. Ezek rendszeres gyakorlása segítheti a diákokat és az oktatókat egy támadás sikeres átvészelésében. A javasolt viselkedési formák köréből érdemes részletesen kitérni a nemzetközi sztenderdekben is megjelenő „Fuss-Rejtőzz-Értesíts~Harcolj!” („Run-Hide-Call/Tell~Fight”) elvre. Első lépésként – amennyiben lehetőség nyílik rá, a lehető leghamarabb –, társaikat is figyelmeztetve, el kell hagyni a helyszínt. Amennyiben erre nem nyílik lehetőség, akkor második lépésként el kell zárkózni. Az elzárkózás helyéül választott helyiséget belülről be kell zárni, a bejáratokat elbarikádozni, a nyílászárókat elsötétíteni, fedezékbe húzódní és a telefonokat lenémítani. Harmadik lépésként – amint erre biztonságos módon lehetőség adódik –, értesíteni kell az illetékeseket, a helyi biztonsági személyzetet vagy a rendvédelmi szerveket. Végző esetben pedig a saját testi épsége érdekében fel kell venni a harcot a támadókkal. Biztonságos helyre érkezve figyelmeztetni kell az ott tartózkodókat és meg kell akadályozni, hogy belépjenek a veszélyzónába. A felsorolt viselkedésformák ismerete és begyakorlása

jelentősen csökkentheti egy esetleges támadáskor az extrém stresszhelyzetből eredő leblokkolást és nagymértékben javít a túlélési esélyeken.

Kiegészítésként érdemes kitérni a „lock-down” rendszerre, amely azt az eljárást jelenti, amikor egy esetleges támadás esetén az oktató vezetésével az osztályok vagy diákcsoportok elzárkóznak a tanterembe, az ajtót bezárják és/vagy eltorlaszolják, telefonjaikat lehalkítják, fedezékbe húzódnak távol az ajtótól és ablakoktól és csendben maradva igyekeznek elkerülni a támadók figyelmének felkeltését. Nemzetközi tapasztalatok alapján elmondható, hogy az aktív lövöldöző(k) által elkövetett támadás során az elkövető(k) nem vesztegetnek időt zárt ajtó nyitásával, hanem haladnak tovább. A „lock-down” módszer begyakorlása és elsajátítása hasznos és hatékony megoldás lehet.

Rendezvények, események az oktatási intézményben

A vészhelyzeti tervben érdemes külön fejezetet szentelni az oktatási intézményben szervezett, nagyobb tömegeket, idegeneket is vonzó események (pl.: tanévnyitó, tanévzáró, felvételi, ünnepélyek) védelmének. Ilyen rendezvények esetén bevezetendő lehet az emelt szintű biztonsági protokoll, a biztonsági személyzet létszámának növelése és szükség esetén rendvédelmi szerv segítségének igénylése.

Kiemelt rendezvény, vagy védett személy várható megjelenése esetén az együttműködés kötelező jelleggel, már az előkészítés időszakában kibővül a TEK szakembereivel.

Kollégiumok

Azon oktatási intézmények esetében, ahol az oktatási tevékenység mellett lakóotthonos vagy kollégiumi elhelyezésre is sor kerül, érdemes a kollégium biztonsági intézkedését külön fejezetben rögzíteni a vészhelyzeti tervben. A lakóotthonokra és kollégiumokra alapvetően ugyanazok a biztonsági ajánlások érvényesek, amelyek korábban már megfogalmazásra kerültek. A szabályokat természetesen szükséges átalakítani úgy, hogy jelentős mértékben ne korlátozzák a diákok/hallgatók/tanárok mindennapi életét, ugyanakkor lehetővé tegyék az épület és a bent tartózkodók biztonságának fenntartását.

Speciális oktatási intézmények – nemzetközi iskolák

Azon speciális oktatási intézmények esetében, ahol valamilyen okból magasabb lehet a fenyegetettség mértéke (pl.: nemzetközi iskolák), a fentiekén túl előnyös lehet a folyamatos kapcsolattartás az anyaország illetékes rendvédelmi szerveivel, valamint a magyarországi rendvédelmi erőkkel. A folyamatos kapcsolattartás által az intézmények vezetői hozzáférhetnek olyan információkhoz, amelyek szükségesek a biztonsági szint meghatározásához. Emellett az állandó kapcsolattartás által kialakul egy olyan kölcsönös viszony, amely terrortámadás vagy terror jellegű cselekménykor megkönnyíti az oktatási intézmény és az illetékes rendvédelmi szervek közötti kommunikációt.

Speciális terror jellegű cselekmények

A vészhelyzeti tervben célszerű megemlíteni külön-külön a speciális terror jellegű cselekményeket (pl.: tűzhelyzet, öngyilkos merénylet, vegyi és/vagy biológiai támadás stb.) annak érdekében, hogy a biztonsági személyzetnek legyen információja az ilyen esetekben végrehajtandó intézkedésekről. Ezekben a helyzetekben elsődleges a rendvédelmi szervek értesítése és ezt követően a cselekmény területének lezárása. Különösen fontos, hogy az intézkedést csak az erre kijelölt szakember kezdje meg (pl.: tárgyaló, CBRN - Chemical, Biological, Radiological and Nuclear képesítéssel rendelkező speciális egység, stb.).

Kapcsolattartás a környező intézményekkel

Az oktatási intézmény környezetének feltérképezése, illetve a közvetlen közelében található objektumok, események helyszíneinek üzemeltetőivel, biztonsági személyzetével történő kapcsolat kialakítása kiemelten fontos. Abban az esetben, ha vészhelyzet következik be, hasznos és indokolt ismerni a biztonsági eljárásokat, hogy szükség esetén támogatást nyújthassanak egymásnak, ezzel erősítve a kollektív védelmet.

Kapcsolattartás rendőri szervekkel

Az oktatási intézmény biztonsága érdekében ajánlott szoros és folyamatos kapcsolat fenntartása a területileg illetékes rendőrkapitánysággal. Kiemelt rendezvény, vagy védett személy várható megjelenése esetén az együttműködés kötelező jelleggel, már az előkészítés időszakában kibővül a TEK szakembereivel.

Az elsődlegesen reagáló rendvédelmi szervek, illetve a TEK műveleti egységeinek tevékenységét elősegítő intézkedések egy esetleges támadás felszámolása során

Az elsődlegesen reagáló rendvédelmi szerv, illetve a TEK műveleti egységeinek munkáját jelentős mértékben segíti, ha az azonnalos intézkedések elrendelésére, illetve döntéshozatalra jogosított személyek listája, illetve a mindenkori szolgálatvezető és a megfelelő hozzáférésekkel (pl.: kódok, kulcsok, tervrajzok) rendelkező személyek elérhetősége rendelkezésre áll. A műveleti egységek munkáját támogatja a kamerarendszer képeinek távolról történő elérését biztosító hitelesített-védett adatkapcsolat kiépítése, lehetőség szerint kameraképek kivetítésére alkalmas műveleti helyiség biztosítása, és az intézmény alaprajzának digitális formában a TEK számára történő átadása. A vészhelyzeti tervben az adott cselekmény típusához igazított kiürítési mechanizmus elindítása szintén hozzájárul a műveleti egységek munkájának megkönnyítéséhez.

Ajánlott külső hivatkozások

Global Terrorism Database - Education

<https://www.start.umd.edu/gtd/>

NaCTSO: *Counter Terrorism Protective Security Advice for Higher and Further Education*

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/374752/Education_Reviewed.pdf

Evan – iskolai lövöldöző időben történő felismerése – oktatófilm

<https://www.youtube.com/watch?v=A8syQeFtBKc>

Surviving an Active Shooter – oktatófilm

<https://www.youtube.com/watch?v=9Z9zkU--FLQ>

III. BIZTONSÁGTUDATOSSÁG

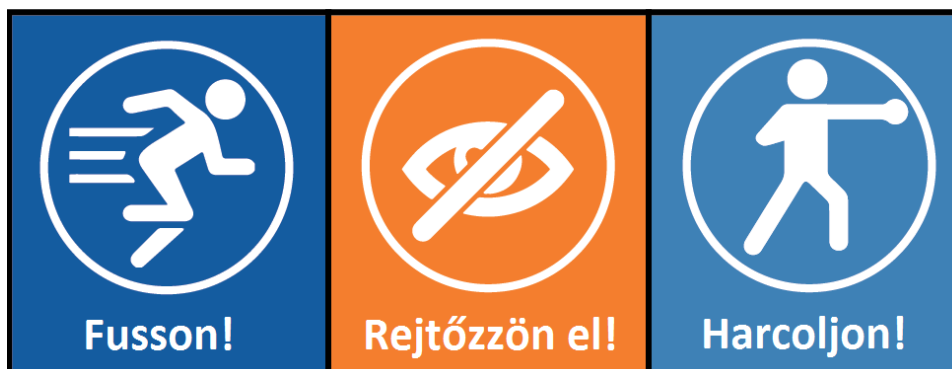
E fejezet célja, hogy összefoglalja azokat a nemzetközi tapasztalatokon nyugvó ismereteket, amelyek segítséget nyújthatnak a lakosság számára egy esetleges krízishelyzetben a terrorelhárító és első reagáló erők kiérkezéséig. Az alábbi ismeretek tudatosítása, nyomatékosítása jelentős mértékben növelheti a túlélés esélyeit. Az itt megfogalmazott állítások nagy része univerzális, éppen ezért a világ számos pontján, hasonló szituációkban alkalmazhatóak.

III.1. TÁMADÁS ESETÉN

Támadás esetén ajánlott követni a kialakított protokollokat, a biztonsági személyzet utasításait és lehetőség szerint segíteni munkájukat! Mindig türelmesen kell viselni a bevezetett biztonsági ellenőrzéseket. Az ellenőrzés a mi érdekünkben történik.

Nem ajánlott ösztönből cselekedni! Javasolt a felelősségteljes és nyugodt viselkedés!

A helyzet felismerése után az alábbi viselkedési formák alkalmazása ajánlott:

6. Ajánlott viselkedésformák támadás esetén⁹

Fusson!

Első lépésben próbáljon eltávolodni az elkövetőtől! Amennyiben lehetősége van, minden esetben próbáljon meg elmenekülni! Csomagjait ne vigye magával, csak hátráltatnák! Menekülés közben figyelmeztessen másokat is a veszélyre és segítse a többieket! Amikor sikerül eltávolodnia, próbáljon segítséget hívni és figyeljen arra, hogy mások ne lépjenek be a veszélyzónába!

⁹ Forrás: <http://www.bcinthecloud.com/wp-content/uploads/RunHideFight-01.png>

Rejtőzzön el!

Ha nem tud elmenekülni, zárkózzon el! Keressen egy zárható helyiséget, zárja be az ajtókat és barikádozza el a bejáratokat! Maradjon távol a nyílászáróktól! Kapcsolja le a villanyokat és húzódjon fedezékbe! Fontos, hogy igyekezzon fedezéket keresni és ne takarást: a fedezék felfogja a lövedékeket, míg a takarás csak vizuális védelmet nyújt. Némítsa le telefonját! Maradjon csendben!

Telefonáljon!

Ha sikerül biztonságba kerülnie vagy elzárkóznia, telefonja segítségével értesítse a rendvédelmi szerveket! Tájékoztassa őket a kialakult helyzetről, adjon át minden információt, aminek a birtokában van és próbálja közölni pontos búvóhelyét is!

Harcoljon!

A legvégső esetben, ha nem sikerül elmenekülni vagy elrejtőznie, de csakis akkor, küzdjön! Amennyiben az elkövető megtalálja, próbálja meg semlegesíteni! Ennek érdekében alkalmazzon fizikai erőszakot! Keressen bármilyen tárgyat, amelyet fegyverként használhat! (pl.: szék, tűzoltó készülék, stb.) Mindeközben motiválja önmagát: „Meg fogom nyerni ezt a harcot! Túl fogom élni!”

III.2. KIÜRÍTÉS ESETÉN

Ha a biztonsági személyzet tagjai szóban vagy elektronikus értesítés útján azt az utasítást kapják, hogy hagyják el az épületet, a biztonsági személyzet által felügyelt kiürítés során maradjon nyugodt! Személyes dolgait, csomagjait ne vigye magával, mert hátráltatják a menekülésben! Mozogjon együtt a tömeggel, vegye fel annak sebességét, dinamikáját és próbáljon meg a tömeg szélei felé tartani! Menekülés közben segítsen a rászorulóknak, de ne várjon másokra! Igyekezzen minél hamarabb elhagyni a veszélyzónát. Ha ez sikerül, ne álljon meg a bejárat közelében és ne alkossanak csoportokat az épület 100 méteres körzetében! Ha azt látja, hogy mások csoportokba verődve várakoznak, figyelmeztesse őket! Ha menekülés közben gyanús csomagot észlel, értesítse a biztonsági személyzetet!

III.3. TÚSZHELYZETBEN

Előfordulhat, hogy egy fegyveres támadás túszhelyzetté alakul. Fontos, hogy ilyen helyzetben tisztában legyen az ajánlott viselkedési formákkal. Túsznak lenni egy szerep, amelyre alapvetően az alárendeltség és a belekényszerítettség jellemző. Túszhelyzetben az áldozatok extrém stressz alá kerülnek, mivel elvesztik a kontrollt a helyzet felett és életük, fizikai biztonságuk veszélybe kerül. Fontos, hogy ilyen helyzetbe kerülve nyugodtak maradjunk és elfogadjuk, hogy tússzá váltunk.

Ugyan a túszhelyzetben ajánlott viselkedési forma az esemény számos dimenziójától függ (pl.: helyszín, az elkövető személyisége/motivációja), de általánosságban ajánlott az alábbi viselkedésformák alkalmazása:

- Kövesse az elkövető(k) utasításait!
- Ne legyen hős!
- Ne álljon ellen! Ne hergelje az elkövető(ke)t!
- Ne próbáljon menekülni, csak akkor, ha teljesen biztos abban, hogy el tudja hagyni a veszélyzónát!
- Őrizze meg szellemi és fizikai kondícióját! (pl.: alvás, mozgás-edzés)
- Ne beszéljen, csak válaszoljon az elkövető(k) kérdéseire!
- Ha orvosi segítségre, vagy gyógyszerre van szüksége, jelezze! Ne követelőzzön! Kérjen teljesíthető dolgokat!
- Készüljön fel, mert előfordulhat, hogy Önnek kell telefonon kommunikálnia a rendőri erőkkel!
- Az elkövető(k)nek tudniuk kell, hogy Ön ember, nem tárgy. (Alapigazság: „Az ember nem öl másik embert, csak tárgyakat...”)
- Ha a túszhelyzet elhúzódik, alakítson ki napi rutint, ami segíthet megőrizni szellemi frissességét.

III.4. RENDŐRI INTÉZKEDÉS ESETÉN

Fontos kiemelni, hogy csak speciálisan kiképzett rendőri alakulatok vehetik fel hatékonyan a harcot egy terrortámadás esetén. A teljes rendőri állomány kiképzése ilyen feladatok elvégzésére nem lehetséges és nem is szükséges. Abban az esetben, ha a túszhelyzet erőszakos felszámolására kerül sor, fontos, hogy betartsa az alább javasolt viselkedési formákat.

- Kövesse a rendőri erők utasításait!
- A felszámolás ideje alatt maradjon a földön!
- Ne tegyen hirtelen mozdulatokat!
- Tartsa kezét látható helyen!
- Ne nyúljon a ruhája alá!
- Amíg a rendőrök nem fejezik be az azonosítást, mindenkit egyformán kezelnek, mert nem tudhatják ki az elkövető és ki az áldozat.
- Ne álljon ellen!
- Hagyja dolgozni a rendőri erőket!
- Maradjon nyugodt és készüljön a kiürítésre!
- Csak rendőri felkérésre próbálja segíteni a rendőrök munkáját!

IV. MELLÉKLETEK

IV.1. SEGÉDTÁBLÁZAT

Az ajánlásokban említett dimenziók összefoglalása érdekében született az alábbi segédtáblázat, amely listászerűen próbálja összefoglalni az üzemeltetők és a biztonsági szektor vezetői számára a releváns pontokat és kérdéseket:

Helyszín általános jellemzői
Befogadóképesség
Szemetesek, szeméttárolók elhelyezkedése, kialakítása megfelel-e a biztonsági kihívásoknak?
Külső terek és belső terek ellenőrzési protokollja megfelelő-e?
Használaton kívüli helyiségek zárása és ellenőrzése megfelelő-e?
Egyértelműen fel van-e osztva a helyszín a látogatható és nem látogatható terek mentén?
Megfelelő-e a biztonsági protokoll a parkolók ellenőrzése kapcsán?
Behajtó járműveket átvizsgálják-e?
Van-e rendszámfelismerő rendszer (APNR)?
Van-e kisrepülőgép leszállópálya vagy helipad (forgószárnyú repülőgép leszállására kialakított hely)?
Drón- és légtérvédelem megfelelő-e?
Külső védelmi vonal képes-e felfogni nagyobb jármű behatolását a rendezvény helyszínére?
Megközelítés
Frekvenciált tömegközlekedési csomópont közelében helyezkedik-e el a helyszín/esemény?
A rendezvényhez kapcsolódó szervezett tömegközlekedés biztonságos-e?
Sor kerül-e a frekvenciált útvonalak és közlekedési csomópontok zárására/biztosítására egy-egy kiemelt esemény kapcsán?
A közlekedési útvonal az eseményhez gépjárművel könnyen megközelíthető-e?
Fizikai biztonsági elemek
Vannak-e állandó fizikai védelmi elemek az objektum/helyszín perimetein?
Vannak-e állandó fizikai védelmi elemek az objektumban/konkrét helyszínen belül?
Vannak-e mobil védelmi elemek, amelyek szükség esetén bevethetőek?
Rendelkeznek-e elegendő élőerős védelemmel?
Az élőerős védelem rendelkezik-e elegendő és megfelelő védelmi eszközzel?

Informatikai, telekommunikációs biztonsági elemek
Az informatikai rendszer rendelkezik-e védelemmel, illetve milyen szintűvel?
Az informatikai rendszer redundáns-e?
A telekommunikációs hálózat rögzíti-e a bejövő hívásokat?
Beléptetés
Megfelelő-e a biztonsági protokoll a munkatársak, járművek és felszerelések ellenőrzése kapcsán?
Megfelelő-e a biztonsági protokoll az állandó személyzet ellenőrzése kapcsán?
Az állandó dolgozók átesnek-e minden beléptetésnél átvizsgáláson?
Ha igen, megfelelő-e a biztonsági protokoll az állandó személyzet átvizsgálása kapcsán?
Személyzet beazonosítása ellenőrizhető-e (jól látható kitűzők, badge-k)?
Megfelelő-e a biztonsági protokoll a látogatók ellenőrzése kapcsán?
Megfelelő-e a biztonsági protokoll a külső szolgáltatók ellenőrzése kapcsán?
Megfelelő-e a biztonsági protokoll a belépők ellenőrzése kapcsán?
Tisztázva vannak-e a beléptetés megtagadásának feltételei?
Tisztázva van-e a beléptetés megtagadását követő eljárási rend?
Csomagellenőrzés van-e, illetve milyen eszközzel végzik?
Megfelelő-e a biztonsági protokoll a csomagok ellenőrzése kapcsán?
Van-e lehetőség könnyített beléptetésre?
Ha igen, akkor ennek protokollja megfelelő-e?
Belső biztonság, helyszín, személyzet, vendégek
Biztonsági vezető jogkörei tisztázottak-e és a feladatellátáshoz szükséges feltételek biztosítottak-e?
Van-e belső térben kamerarendszer?
Megfelelő-e a megfigyelő kamerarendszer lefedettsége?
Megfelelőek-e a megfigyelő kamerarendszer technikai paraméterei?
Információs személyzet/önkéntes segítők biztonsági felkészítése megfelelő-e?
Sor kerül-e dedikált biztonsági személyek kijelölésére az információs személyzet/önkéntes segítők számára?
Kameraképek ellenőrzésére kijelölt személyzet ellenőrzési protokollja megfelelő-e?
Van-e lehetőség a kameraképek online, real-time elérésére? (kívülről is!)
A kamerák elhelyezése, technikai paraméterei és a rögzítési-tárolási metódus megfelelő-e?
Elérhetőek-e a biztonsági intézkedések tájékoztatói előzetesen online?
Elérhetőek-e a biztonsági intézkedések tájékoztatói több nyelven?
Sor kerül-e a külföldi vendégek előzetes tájékoztatására a biztonsági protokollokról?

Ha igen, mennyivel előtte és milyen formában?
Megfelelő-e az informatikai eszközök és rendszerek védeltsége?
Papíralapú és/vagy számítógépen/adathordozón lévő biztonsági terveket biztonságosan tárolják-e?
A rendészeti szervekkel való kapcsolattartás protokollja megfelelően kidolgozott-e?
A rendészeti szervekkel való kapcsolattartásra jogosult személyek köre definiált-e?
Közelben várható egyéb tömegrendezvényről előzetesen tájékozódna-e (pl.: tüntetés, demonstráció)?
Vannak-e terror szempontból kiemelt nemzetiségű vendégek a helyszínen?
Van-e olyan helyszín/esemény, ahol előfordulhat terror szempontból veszélyeztetett személy?
A külső és belső élőerős védelem megfelelően biztosított-e?
Egynél több bejutási pont van-e a helyszínre?
Az állandóan, vagy eseti jelleggel dolgozó, szolgáltatást nyújtó cégek személyi körét ellenőrzik-e előzetesen, illetve rendszeresen?
Látogatók kockázatelemzése
Külföldi látogatók várható létszáma?
Külföldi EU-s és EU-n kívüli vendéglátogatók várható aránya?
Információs személyzet/önkéntes segítők várható létszáma?
Készül-e felmérés arról, hogy jelentős számban terror szempontból fokozottan veszélyeztetett nemzetiségű vendégek érkezhetnek-e az eseményre/helyszínre?
Ha van, akkor milyen és milyen számban?
Biztonsági-védelmi erők
Van-e a helyszínen állandó/eseti biztonsági őrzés-védelem?
Állandó, vagy eseti periméter élőerős biztosítás van-e?
Van-e fegyveres biztonsági őrzés-védelem?
Mindegyik bejutási pontnál van-e kamera, illetve be van-e kötve biztonsági céghez/rendőrséghez?
Kap-e biztonságtudatosítási, illetve vészhelyzeti reagálásra történő felkészítést a személyzet?
Az átvizsgálandó épületek, helyiségek száma, nyílászárók száma, milyensége, épület falainak minősége, átláthatósága megfelelő-e?
Van-e kijelölt menekítési útvonal, ill. gyülekezőhely?
Megfelelő módon tájékoztatják-e, illetve kitáblázták-e a helyszín/objektum a menekítési útvonalak, gyülekezőhelyek elérése tekintetében?

IV.2. BOMBAFENYEGETÉS ESETÉN ALKALMAZANDÓ ADATLAP – MINTA

A BRIT NATIONAL COUNTER TERRORISM SECURITY OFFICE (NATSCO) ÁLTAL JAVASOLT BOMBAFENYEGETÉS ESETÉN ALKALMAZANDÓ ADATLAP:¹⁰

Checklists

147

Bomb threats

ACTIONS TO BE TAKEN ON RECEIPT OF A BOMB THREAT

1. Remain calm and talk to the caller
2. Note the caller's number if displayed on your phone
3. If the threat had been sent via email or social media, see appropriate section below
4. If you are able to, record the call
5. Write down the exact wording of the threat:

ASK THESE QUESTIONS AND RECORD ANSWERS AS ACCURATELY AS POSSIBLE:

1. Where exactly is the bomb right now?	7. What is your name?
<input type="text"/>	<input type="text"/>
2. When is it going to explode?	8. What is your address?
<input type="text"/>	<input type="text"/>
3. What does it look like?	9. What is your telephone number?
<input type="text"/>	<input type="text"/>
4. What does the bomb contain?	10. Do you represent a group or are you acting alone?
<input type="text"/>	<input type="text"/>
5. How will it be detonated?	11. Why have you placed the bomb?
<input type="text"/>	<input type="text"/>
6. Did you place the bomb? If not you, who did?	Record time completed:
<input type="text"/>	<input type="text"/>

© NaCTSO Crown copyright 2017

¹⁰ Forrás:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/701910/170614_crowded-places-guidance_v1a.pdf (147-.150. oldal)

INFORM BUILDING SECURITY OR COORDINATING MANAGER

DIAL 999 AND INFORM POLICE

Name and telephone number of person informed:

Time informed:

This part should be completed once the caller has hung up and police / building security / coordinating manager have all been informed

Date and time of call:

Duration of the call:

The telephone number that received the call:

About the caller:

Male Female Age

Nationality

Threat language:

Well-spoken Irrational Taped

Foul Incoherent

Caller's voice

Calm Slurred Lisp Familiar (If so, who did it sound like?)

Crying Excited Rapid

Clearing throat Stutter Deep Accent (If so, what accent?)

Angry Disguised Laughter

Nasal Slow Hoarse

Other (please specify)

Other sounds:

☐ Street noises	☐ Motor	☐ PA system	☐ Office machinery
☐ House noises	☐ Clear	☐ Booth	☐ Other (please specify)
☐ Animal noises	☐ Voice	☐ Music	____
☐ Crockery	☐ Static	☐ Factory machinery	____

Remarks

Additional notes:

Signature _____

Print name _____

Date ___ / ___ / _____

ACTIONS TO BE TAKEN ON RECEIPT OF A BOMB THREAT SENT VIA EMAIL OR SOCIAL MEDIA

1. do not reply to, forward or delete the message
2. if sent via email, note the address
3. if sent via social media, what application has been used and what is the username/ID?
4. dial 999 and follow police guidance
5. preserve all web log files for your organisation to help the police investigation (as a guide, 7 days prior to the threat message and 48 hours after)

Signature _____

Print name _____

Date ___ / ___ / _____

SAVE AND PRINT – HAND COPY TO POLICE AND SECURITY OR COORDINATING MANAGER

Retention period: 7 years

 GO TO SECTION CONTENTS

 [Go to Glossary](#)

IV.3. JAVASOLT ADATLAP BOMBAFENYEGETÉS ESETÉN - MINTA

A bombafenyegetés esetén alkalmazandó adatlap mintaként szolgál és tartalmazza a fő elemeket, amelyek segíthetik a hatóságok munkáját, azonban ajánlott minden oktatási intézménynek a saját specifikumaihoz igazítani.

ADATLAP
<i>Amennyiben rendelkezésre áll, kapcsolja be a hangrögzítő eszközt! Nyugodtan beszéljen a telefonálójával!</i>
Amennyiben van hívószámkijelzés, milyen számot jelez?
Írja le a fenyegetés pontos szövegét:
<i>Próbálja meg az alábbi kérdésekre a legpontosabb válaszokat megtudni!</i>
Hol van most a bomba pontosan?
Mikor fog robbanni?
Hogy néz ki a szerkezet?
Milyen típusú bombáról van szó?
Mi fogja előidézni a robbanást?
A telefonáló telepítette a szerkezetet?
Ha nem a telefonáló telepítette, akkor ki?
Miért?
A telefonáló neve?
A telefonáló címe?
A telefonáló telefonszáma?
<i>Értesítse a rendőrséget!</i>
A hatóság értesítésének időpontja:
<i>A hatóságok értesítése után töltsse ki az alábbi kérdőívet!</i>
A hívás ideje:
A hívás időtartama:
<i>A hívóra vonatkozó kérdések</i>
Neme:
Nemzetisége:
Kora (becsülje meg a hangja alapján!):
A fenyegetés nyelvezetével kapcsolatosan: (Többet is bejelölhet!)
☐ választékosan beszél
☐ irracionális
☐ támadó hangvételű

- előre rögzített, felvételtől lejátszott fenyegetés
- a fenyegető olvasta fel az üzenetet

A hívó hangjával kapcsolatosan: (Többet is bejelölhet!)

- nyugodt
- sírós
- köszörüli a torkát
- ideges
- orrhang
- rekedt
- izgatott
- torzított
- dadog
- felháborodott
- lassú
- raccsol
- akcentus – Ha igen, milyen: _____
- selypít
- magas hang
- mély hang
- gyors
- nevetgél
- ismerős a hang – Ha igen, kinek a hangjára emlékeztet? _____

Háttérzajok: (Többet is bejelölhet!)

- utcazaj
- lakásban megfigyelhető zajok
- állathangok
- edénycörgés
- motorzajok
- zajmentes
- statikus zajok
- zene
- gyári zajok
- irodai zajok
- tantermi zajok
- egyéb: _____

Egyéb megjegyzések:

Dátum:

Kitöltő aláírása:

IV.4. TÁJÉKOZTATÓ MINTÁK AZ AJÁNLOTT VISELKEDESFORMÁKRÓL

TÁJÉKOZTATÁS!

Tekintettel a/az (ország, város, helyszínen)(időpontban) elkövetett terrortámadásra, kérjük a karácsonyi vásáron résztvevők figyelmét, hogy **FOKOZOTTAN ÜGYELJENEK BIZTONSÁGUKRA ÉS SZÜKSÉG ESETÉN KÖVESSÉK AZ AJÁNLOTT VISELKEDESFORMÁKAT!**

KÉSES TÁMADÁS ESETÉN		AKTÍV LÖVÖLDÖZŐ ESETÉN		GYANÚS CSOMAG ÉSZLELÉSE ESETÉN		GÉPJÁRMŰVEL ELKÖVETETT TÁMADÁS ESETÉN		RENDŐRI INTÉZKEDÉS SORÁN	
	FUSSON!		FUSSON!		NE ÉRJEN HOZZÁ!		FUSSON!		A FELSZÁMOLÁS, A RENDŐRI INTÉZKEDÉS ÉS AZ EVAKUÁLÁS SORÁN KÖVESSE A RENDŐRI ERŐK UTASÍTÁSAIT!
	REJTŐZZÖN!		REJTŐZZÖN!		TÁVOLODJON EL!		KERESSEN MASSZÍV FEDEZÉKET!		
	JELEZZE! HA NINCS MÁS LEHETŐSÉGE HARCOLJON!		JELEZZE! HA NINCS MÁS LEHETŐSÉGE HARCOLJON!		JELEZZE!		JELEZZE! SEGÍTSEN MÁSOKNAK!		

A RÉSZLETES MAGATARTÁSI AJÁNLÁSFORMÁK ELÉRHETŐEK A WWW.TEK.GOV.HU oldalon!

HA BÁRMILYEN GYANÚS TEVÉKENYSÉGET ÉSZLEL VAGY VESZÉLYBEN ÉRZI MAGÁT HÍVJA A 112-ES SEGÉLYHÍVÓSZÁMOT!

AJÁNLOTT VISELKEDÉSI FORMÁK

KÉSES TÁMADÁS

ESETÉN

FUSSON!

HAGYJA HÁTRA CSOMAGIAIT, CSAK HÁTRÁLTATNÁKA
MENEKÜLSÉBEN!

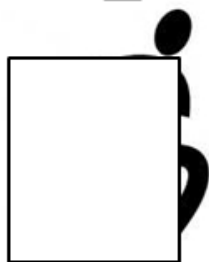
MENEKÜLÉS KÖZBEN KERÜLJE A NYÍLT TEREKET,
FOLYOSÓZAKASZOKAT!

SEGÍTSEN MÁSOKAT A MENEKÜLSÉBEN!

TÁVOLODJON EL A VESZÉLYZÓNÁTÓL, NE ÁLLJON MEG
A BEJÁRATNÁL!

NE ENGEDJEN MÁSOKAT BELÉPNI A VESZÉLYZÓNÁBA!

REJTŐZZÖN!

HA NEM TUD MENEKÜLNI, REJTŐZZÖN EL!
NÉMÍTSA LE TELEFONJÁT!

KERESSEN FEDEZÉKET, NE CSAK TAKARÁST!

ZÁRJA BE ÉS TORLASZOLJA EL A KIJÁRATOKAT!

MARADJON TÁVOLA NYÍLÁSZÁRÓKTÓL

MARADJON CSENDEN!

VÁRJON A RENDŐRI EGYSÉGEK ÉRKEZÉSÉRE!

JELEZZE!

*/HA NINCS MÁŠ
LEHETŐSÉGE
HARCOLJON!*

HA BIZTONSÁGBAN VAN, ÉRTESÍTSE A RENDŐRI
SZERVEKET! HÍVJA A 112-ES SZÁMOT!

NE ENGEDJE, HOGY MÁŠOK BELÉPIENEK A
VESZÉLYZÓNÁBA! FIGYELMEZTESSE A
KÖRNYEZETÉBEN LÉVŐKET!

*HA NINCS MÁŠ LEHETŐSÉGE HARCOLJON!
KERESSEN BÁRMILYEN ESZKÖZT, AMIT FEGYVERKÉNT TUD
HASZNÁLNI!*

*ALKALMAZZON FIZIKAI ERŐSZAKOT!
MOTIVÁLJA ÖNMAGÁT: „MEG TUDOM NYERNI EZT A
HARCOT! TÚL FOGOM ÉLNI!”*

HA BÁRMILYEN GYANÚS TEVÉKENYSÉGET
ÉSZLEL VAGY VESZÉLYBEN ÉRZI MAGÁT
HÍVJA A 112-ES SEGÉLYHÍVÓSZÁMOT!

AJÁNLOTT VISELKEDÉSI FORMÁK AKTÍV LÖVÖLDŐZŐ

ESETÉN

FUSSON!

HAGYJA HÁTRA CSOMAGIAIT, CSAK HÁTRÁLTATNÁKA
MENEKÜLÉSBEN!

MENEKÜLÉS KÖZBEN KERÜLJE A NYÍLT TEREKET,
FOLYOSÓZAKASZOKAT!

SEGÍTSEN MÁSOKAT A MENEKÜLÉSBEN!

TÁVOLODJON EL A VESZÉLYZÓNÁTÓL, NE ÁLLJON MEG
A BEJÁRATNÁL!

NE ENGEDIEN MÁSOKAT BELÉPNI A VESZÉLYZÓNÁBA!

REJTŐZZÖN!

HA NEM TUD MENEKÜLNI, REJTŐZZÖN EL!

NÉMÍTSA LE TELEFONJÁT!

KERESSEN FEDEZÉKET, NE CSAK TAKARÁST!

ZÁRJA BE ÉS TORLASZOLJA EL A KIJÁRATOKAT!

MARADJON TÁVOLA NYÍLÁSZÁRÓKTÓL

MARADJON CSENDEN!

VÁRJON A RENDŐRI EGYSÉGEK ÉRKEZÉSÉRE!

JELEZZE!

*/HA NINCS MÁR
LEHETŐSÉGE
HARCOLJON!*

HA BIZTONSÁGBAN VAN, ÉRTESÍTSE A RENDŐRI
SZERVEKET! HÍVJA A 112-ES SZÁMOT!

NE ENGEDIJE, HOGY MÁSOK BELÉPJENEK A
VESZÉLYZÓNÁBA! FIGYELMEZTESSE A
KÖRNYEZETÉBEN LÉVŐKET!

*HA NINCS MÁR LEHETŐSÉGE HARCOLJON!
KERESSEN BÁRMILYEN ESZKÖZT, AMIT FEGYVERKÉNT TUD
HASZNÁLNI!*

*ALKALMAZZON FIZIKAI ERŐSZAKOT!
MOTIVÁLJA ÖNMAGÁT: „MEG TUDOM NYERNI EZTA
HARCOT! TÚL FOGOM ÉLNI!”*

HA BÁRMILYEN GYANÚS TEVÉKENYSÉGET
ÉSZLEL VAGY VESZÉLYBEN ÉRZI MAGÁT
HÍVJA A 112-ES SEGÉLYHÍVÓSZÁMOT!

AJÁNLOTT VISELKEDÉSI FORMÁK

GYANÚS CSOMAG

ÉSZLELESE ESETÉN

HA GYANÚS CSOMAGOT ÉSZLEL:

NE ÉRJEN
HOZZÁ!

NE ÉRJEN HOZZÁ ÉS NE ENGEDJE,
HOGY MÁSONK A CSOMAGHOZ
ÉRJENEK!

TÁVOLODJON
EL!

MENEKÜLÉS KÖZBEN FIGYELJE
KÖRNYEZETÉT, HOGY ÉSZLEL-E EGYÉB
GYANÚS JELET!

JELEZZE!

ÉRTESÍTSE A HELYSZÍN BIZTONSÁGI
SZEMÉLYZETÉT ÉS/VAGY A 112-ES
SEGÉLYHÍVÓSZÁMOT!

HA BÁRMILYEN GYANÚS TEVÉKENYSÉGET
ÉSZLEL VAGY VESZÉLYBEN ÉRZI MAGÁT
HÍVJA A 112-ES SEGÉLYHÍVÓSZÁMOT!

AJÁNLOTT VISELKEDÉSI FORMÁK
**GÉPJÁRMŰVEL ELKÖVETETT
TÁMADÁS**

ESETÉN

FUSSON!

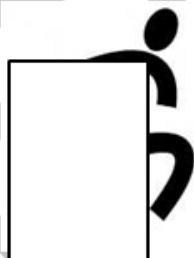

**KÉRJEN SEGÍTSÉGET A KÖRNYEZETÉBEN
TARTÓZKODÓKTÓL!**

**FIGYELJE A KÖRNYEZETÉT! ELŐFORDULHAT
MÁSODLAGOS TÁMADÁS, AMELYRE
REAGÁLNI KELL!**

**VÁRJON A RENDŐRI EGYSÉGEK ÉS
MENTŐALAKULATOK ÉRKEZÉSÉRE!**

**KERESSEN
MASSZÍV
FEDEZÉKET!**

**HÚZÓDJON BIZTONSÁGOS HELYRE!
KERESSEN MASSZÍV FEDEZÉKET!**

**SEGÍTSEN MÁSOKNAK IS BIZTONSÁGOS
HELYRE HÚZÓDNI!**

**VÁRJON A RENDŐRI EGYSÉGEK ÉS
MENTŐALAKULATOK ÉRKEZÉSÉRE!**

JELEZZE!

*/SEGÍTSEN
MÁSOKNAK!*

**HA BIZTONSÁGBAN VAN, ÉRTESÍTSE A RENDŐRI
SZERVEKET! HÍVJAA A 112-ES SZÁMOT!**

**NE ENGEDJE, HOGY MÁSOK BELÉPJENEK A
VESZÉLYZÓNÁBA! FIGYELMEZTESSE A
KÖRNYEZETÉBEN LÉVŐKET!**

*SEGÍTSEN MÁSOKON, HA SZÜKSÉGES!
VÁRJON A RENDŐRI EGYSÉGEK ÉS MENTŐALAKULATOK
ÉRKEZÉSÉRE!*

**HA BÁRMILYEN GYANÚS TEVÉKENYSÉGET
ÉSZLEL VAGY VESZÉLYBEN ÉRZI MAGÁT
HÍVJAA A 112-ES SEGÉLYHÍVÓSZÁMOT!**

AJÁNLOTT VISELKEDÉSI FORMÁK RENDŐRI INTÉZKEDÉS ESETÉN

**A FELSZÁMOLÁS, A
RENDŐRI
INTÉZKEDÉS ÉS AZ
EVAKUÁLÁS SORÁN
KÖVESSE A
RENDŐRI ERŐK
UTASÍTÁSAIT!**

A FELSZÁMOLÁS IDEJE ALATT MARADJON A FÖLDÖN!

NE TEGYEN HIRTELEN MOZDULATOKAT!

TARTSA KEZÉT LÁTHATÓ HELYEN, NYITOTT UJJAKKAL!

**AMÍG A RENDŐRÖK NEM FEJEZIK BE AZ AZONOSÍTÁST,
MINDENKIT EGYFORMÁN KEZELNEK, MERT NEM
TUDHATJÁK KI AZ ELKÖVETŐ ÉS KI AZ ÁLDOZAT.**

**NE ÁLLJON ELLEN! HAGYJA DOLGOZNI A RENDŐRI
ERŐKET!**

KÖVESSE A RENDŐRI UTASÍTÁSOKAT!

**HA BÁRMILYEN GYANÚS
TEVÉKENYSÉGET ÉSZLEL VAGY
VESZÉLYBEN ÉRZI MAGÁT HÍVJA A
112-ES SEGÉLYHÍVÓSZÁMOT!**

IV.5. TOVÁBBI AJÁNLOTT KÜLSŐ HIVATKOZÁSOK

BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság - VÉSZ

http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=lakossag_veszelyhelyzeti_tajekoztato_rendszer

citizenAid

<http://citizenaid.org/>

Global Terrorism Database - Education

<https://www.start.umd.edu/gtd/>

Külgazdasági és Külügyminisztérium Konzuli Szolgálat

<https://konzved.mfa.gov.hu/>

Rendőrség honlapja

<http://www.police.hu/>

Terrorelhárítási Központ honlapja

<http://tek.gov.hu/>